

Cena 1 dinar

Edinost

Uredništvo in uprava: Maribor, Kopalniška ul. 6. Tel. 25-67. Izhaja vsako soboto. Vredn. letno 36 din., polletno 18 din., mesečno 3 din. V Mariboru dostavljen na dom letno 48 din., mesečno 4 din. Oglasi po ceniku. Rokopis se ne vračajo. Poštni čekovni račun 11.757.

Vreme
od sobote do sobote
(Napoved od 26. marca do 2. aprila)

V južnih predelih Slovenije se še nadalje obeta izrazito jasno in lepo vreme. Temperatura bo še porasla. Večeri in noči razmeroma hladne. Sredi tedna krajevne pooblačitve z možnostjo padavin. — V severnih predelih malone ves teden stalno in lepo vreme, ki se utegne zasukati v prvih dneh aprila, ko je pričakovati padavine. Tudi niso izključene krajevne nevihte.

Velika preizkušnja K občinskim volitvam

Malo manj ko 20 let je držala mirovna zgradba zmagovalcev v Evropi. Kratak čas, pa vendar dovolj, da so se ljudje na tako razdeljen svet že privadili in se jim še danes zdi kakor da je bil v redu. Dejansko pa ta svet ni bil še prav nič urejen in le človeška želja — imeti svoj mir, je ljudem utrjevala to slepilo, skrpano iz deloma nemogočih, vsiljenih pogojev. Bilo je mnogo vprašanj, ki Evropi ves ta čas niso dala miru. Bile so krivične kontribucije, ki so zadevale nesrečno ljudstvo, milijarde denarja, ki so se morale plačevati zaradi grehov militarizma in imperializma v vseh državah. Kako velike so bile razen krvnih tvarnih žrtve svetovne vojne vidimo že iz tega, da so najbolj uspešni diplomati sami priznavali splošno škodljivost vojne. Ugotovili so, da ni zmagovalcev, ker so bili v tej vojni vsi premagani. A kljub temu priznanju ni bilo nikjer prave volje za obnovitveno delo.

Prav tako so ostala važna mednarodna trenja, politična kakor narodnostno ali manjšinsko vprašanje, gospodarska kakor izsesavanje kmetijskega prebivalstva in pokrajin od industrije in bank. Bila so velika kulturna vprašanja, katerih ni bil nihče pripravljen priznati. Kvečjemu so o njih govorili, prirejali konference, da je moralo ljudstvo plačevati še več. Ustanovili so celo Društvo narodov, toda nihče ni imel pri tem poštenega namena: poklicati v ta zbor res zastopnike narodov; kaj šele vseh narodov. A samo to bi moglo — resno izvedeno — zagotoviti evropski mir. Ker se niso rešila in niti ne reševala velika vprašanja, zato je postajal sklop evropskih razmer še bolj zapleten, zato je prišla velika gospodarska kriza. V samem osrčju Evrope je demokracija nazadovavala, ker so jo zapadni kapitalisti le izkoristili, in izgrajili. To je stvarno jedro sedanjega in že 20 let dozorevaločega stanja, ki kaže, da je gospoda na pohodu in da se ji je doslej posrečilo ogoljufati svet ne samo za 14 Wilsonovih točk in za demokracijo; posrečilo se jim je spelati ljudstva celo do nove vojne, ki bo morda najstrašnejša, kar jih je bilo. Ali se tega evropski narodi že zavedajo? Ali so ljudstva spoznala in spregledala igro teh temnih sil, ki so izšle iz vojne kot edini zmagovalci? Na to vprašanje si moramo pravilno in pošteno odgovoriti, če hočemo razumeti svoj položaj. Od tega odgovora zavisi naša odgovornost do človeštva, do svojega naroda in do samega sebe. In odgovor je: da. Razumeli so. Ljudstvo velikih narodov je razumelo pomen te igre. Zato je bilo odločeno povsod stopiti v boj za svoje pravice. Zato je delalo za mednarodni sporazum, za mir, v katerem bi bili napredovali tudi mali narodi in delavski sloji; za sporazum, po katerem bi si svet moral deliti vse dobrine v pošteni tekmi in brez monopolov. Temnim kapitalističnim silam to ni šlo v račun. Zato so se morala ustvariti nova nasprotstva med narodi, zato se je moral zavreči demokratski razvoj in so se morali pretrgati redni kulturni stiki.

Mnogi narodi, ki jih je zadel novi razvoj, si niso več mogli pomagati. Zato je ponekod zmazala pest nad pravico in je drugod že prišlo do vojn. Toda napačno bi bilo misliti, da so s tem rešena velika nasprotstva v kapitalizmu in večna vprašanja družbe. Osti vseh teh nasprotij so le še bolj zaostrene. Boj tistih narodov, ki krvave prvi pod udarci reakcije, je hkrati boj za večne človeške pravice, zato ne more biti zamenjan. Nesrečni Baski so bili le prva žrtev novega napada, ki ga je pričel imperializem v Evropi. Vsi narodi trpé. Človeštvo gre skozi veliko preskušnjo. Toda prej ali slej se bo spet pokazalo, da veliki tok zgodovine dere naprej po svoji poti. Pokazalo se bo, da je živel pravilno tisti, ki je prišel najdalj po tej poti in ne po poti nasilja.

Takšen je nauk zgodovine in nauk življenja, zato ne dvomimo, da bo prav takšen tudi nauk te nove preskušnje. A kaj vemo mi o tem? Kakor v zasmeih vsem žrtvam se pri nas pljuje na človeške pravice. In to traja že dolgo, predolge. Zato

Bodimo složni in edini

To nedeljo bodo v večih slovenskih občinah volitve novih občinskih odborov. Na deželi in po časopisju se je zanje vodila živahna agitacija, ponekod taka, ki popolnoma nič ne sliši in odgovarja krajevnim potrebam ter kaže vso politično razbitost in razcepljenost, ki brez dvoma v najmanjši meri ne more hasniti občini in njenim občanom. Kajti popolnoma pogrešno je, gledati na občinske volitve zgolj s političnega stališča ter dajati ob priliki občinskih volitev izraza svojim političnim nazorom. Žal, da se to vselej dogaja. Tako se tudi v občinah maščujejo grehi vse naše politike.

Občina je poleg družine najosnovnejša, zato najvažnejša, celica vsega našega življenja. Kakor je treba v hiši in družini sloge in povezanosti, tako velja isto tudi za občino. Saj občina ni le del občanov, nego

vsii občani. Gorje hiši, v katero se naselijo družinske razprtije; ta hiša propade in njeni člani kaj žalostno končajo. Na dobrem gospodarstvu in urejenosti občine so zainteresirani vsi občani brez razlike nazorov, odtod je potem upravičen klic, da je treba zanesti v naše občine novega duha. Duha razumevanja, sloge, skupnosti in vzajemnosti, ki edini more ustvariti v občini pogoje dobrega gospodarstva in napredka. Zato tudi ni prav nič pretirana zahteva, naj se občinske volitve vršijo v bodoče v tem znamenju. Na dobri cesti in vodovodu, na dobri občinski upravi sta vendar enako zainteresirana dva kmeta. Čemu potem razdor? Skrajni čas je, da občinske volitve vzamejo v svoje roke občani sami, ne pa različni agitatorji, špekulanti in politični priganjači, ki jim ljudstvo naseda v svojo lastno škodo. Če bi le-teh gospodov ne bilo, bi se razmere na našem

podeželju v najkrajšem času izboljšale. Zakaj bi se neki ne mogli mirno in trezno sporazumeti med seboj vsi občani, kadar gre za gospodarska in socialna vprašanja njih občine? Zakaj bi se neki ne mogla sporazumeti dva trezna kmetijska gospodarja, ko vendar oba žuli isti čevlji in teže iste gospodarske skrbi? Izločiti in onemogočiti mora ljudstvo samo vse one, ki prinašajo na vas in v občine razdor in razprtije, da morejo potem v kalnem še naprej ribariti. Nujno je, da ljudstvo vso to špekulativno igro spregleda in samo vzame v roke usodo svojega občinskega gospodarstva, in to v duhu edinosti in sloge! Potem bodo občani volili res može, ki bodo brez političnih ozirov in strasti vodili skrb za skupni blagor vseh občanov. Strankarsko politiko pa naženite. S tem boste koristili samemu sebi in vsej občini.

ČSR prej ko slej

Trden otok demokracije

Predsednik čsl. republike dr. E. Beneš.

Spremembe, ki so se dogodile zadnja dva tedna v Evropi, so našle Češkoslo-

vaško trdno, mirno in samozavestno. V težkih zgodovinskih borbah preizkušeni narod je pokazal v teh dneh popolno zrelost, zavedajoč se, da ni osamljen v borbi za demokracijo in svetovni mir ter pripravljen do zadnjega biti se za svojo svobodo in samostojnost. Češkoslovaške države ne more nič presenetiti, ker je notranje močna in utrjena in ker vsak njen posamezni član dobro ve, da mu edino ona čuva prostost. To so izjave celo prevdarne manjšine, razen Henleina, ki je skušal v teh trenutkih izbiti zase čim večje koncesije. Junaški mir in samozavest, ki jo je pokazala ČSR, je občudovala vsa Evropa, ki je poslej polna hvale in priznanja češkoslovaški demokraciji in razsodnosti. Tudi mi smo lahko ponosni, da smo ob strani močne ČSR član Male antante, ki bo poslej brez dvoma igrala še važnejšo vlogo zlasti v srednji Evropi. ČSR je lahko vsakomur za vzor, kako je treba biti tudi v težkih in razburljivih trenutkih mož na mestu.

500 novih vagonov

Koliko za Slovenijo?

Časopisje je prineslo vest, da bo generalna direkcija železnic nabavila 500 novih železniških vagonov za brzovlake in potniške vlake.

Prav je, če ob tej priliki opozorimo na mizerno stanje potniških vagonov v Sloveniji, ki vlada tako na glavnih kot stranskih progah. Prva leta po vojni je bila vsaj na glavni progi Maribor—Ljubljana poštna garnitura potniških vagonov. Toda te dobrote je bilo kmalu konec. Zadnji čas vozijo potniški vagoni, ki nam v nobenem pogledu ne delajo prav posebne časti, najmanj pa v tujsko-prometnem. Najmanj, kar bi bilo želeži, je, da bi vsaj

na glavnih progah vozile poštnene in udobne garniture, če tega že ni mogoče doseči na stranskih progah. Koliko potnikov dan za dnevi vzdihuje: Ko bi vsaj enkrat dnevno vozil med Mariborom in Ljubljano en pošten vlak! Da bi človek sedel vanj z užitkom in veseljem.

Upajmo, da direkcija ob nabavi novih vagonov ne bo prezrla Slovenije. Uvede naj med Mariborom in Ljubljano ter na Dolenjsko in Gorenjsko vsaj enkrat dnevno eno poštno vagonsko garnituro osebnega vlaka, v katerem bi potniki udobno in z užitkom potovali.

Poljska naglo kuje

Blok baltskih držav proti SSSR

Jedva se je zakrpal za silo poljsko-litvanski spor ter so se z obeh strani meje umaknile čete vojaštva, je začela Poljska živahno akcijo za ustvaritev močnega bloka baltskih držav, ki naj bi ga pod poljskim vodstvom tvorile Poljska, Litva, Estonska, Latvija, Finska in Romunija. Ta blok naj bi predstavljal obzidje proti Sovjetski Rusiji, jamčil med-

sebojno varnost posameznih članic, zlasti Poljske. Poljski poslanik v Washingtonu tolažbi ta blok tudi s tem, da Poljska ne bo nikoli dopustila, da bi rdeča armada čez njeno ozemlje korakala proti Nemčiji. Poljska išče vsepovsod rešitve, le tam ne, kjer bi bilo pametno in potrebno — v močni slovanski skupnosti!

je tudi naš človek ves izgubljen, če se znajde kdaj sredi politike, zato so v njej domači samo »realni ljudje« in pa tisti, ki obračajo svoj plašč vedno po vetru, konjunkturisti.

Kaj bo, ko pride čas ali dan, ko stopi vprašanje o obstoju in neobstoju tudi

pred nas. Ali bomo takrat znali in sploh mogli še najti pot? Nepolitičen narod se težko otrese teh plašcev in vetra. Zato pa bo treba kmalu in tem bolj obračunati pri nas s politiko »plašče obračajočega vetra«, če hočemo res doseči odzrite vsega našega naroda.

S samozavestjo in pogumom

Na novo pot

Po besedah, tarnanju, razmotrivanju novo nastalega položaja je treba na delo, k dejanjem. Končajmo s svojimi gostilniškimi in kavarnskimi razgovori in razmotrivanji. To ne bo niti najmanj utrdilo našega položaja, najmanj vzbudilo v nas kot celoti močne in odporne samozavesti, ne bo vtilo v nas vse jakega in nezlomljivega poguma. Potreben je načrt, potrebna so dejanja, treba je pokopati vso pasivnost in mlačnost. Iz vseh mora planiti volja do skupnega dela.

Če smo doslej, kljub temu, da smo skoraj dvajset let živeli v svobodni državi, izgubljali na terenu, kot se pravi, je to zgolj in v glavnem naša krivda. Skoraj neverjetno se čuje, da nismo znali izkoristiti položaja. Bili smo se za malenkostne stvari. Važna narodna in v zvezi z narodnimi tudi gospodarska vprašanja smo prezirali in tonili v topoglavem strankarstvu. Ob resni uri pa si izprašajmo temeljito svojo vest.

Skrajni čas je, da postavimo in zgradimo svoj minimalni program tako v gospodarskem kot v političnem in narodno obrambnem oziru. Tak program naj potem vsakogar obvezuje, ne pa morda tudi likvidira, česar se tako bojijo predvsem starejši predstavniki raznih političnih skupin. So bitna vprašanja, preko katerih nihče ne more, ki so skupna in od katerih zavisi dobrobit nas vseh. Bi ta vprašanja ne mogla tvoriti podlage za tak minimalen program? Samo dobre volje je treba. Za nekaj malega naj se iz našega življenja umakne zavist in pojem prestiža. Postati moramo močna homogena skupina, zakaj le taki bomo lahko resnični gospodarji na svoji zemlji ter bomo na zunaj imponirali vsakomur. Le s takimi bo z nami vsakdo resno računal.

Če morda starejši politiki ne morejo več sestati za eno mizo, kadar je govora o skupni usodi, kadar se delajo načrti za bodoča desetletja, potem naj to delo mirne duše prepustijo mlajši generaciji. Ta je že dozorela ter bolj skupnostno pojmuje bistvena slovenska vprašanja. Če je treba, se bo ta generacija tudi vrnila v dobo narodnih taborov, da bo z njimi za vselej močno utrdila našo zavest, ki bo najboljše jamstvo našega obstoja. Kreniti pa je na vsak način treba na nova pola, da se enkrat že dvignemo tja, kamor bi se morali že pred 20 leti.

NAROČNIKE.

ki še niso poravnali naročnine, prosimo, naj to storijo čim prej ter se poslužijo položnic, priloženih v tretji številki!

7 dni domaćih vesti

* Naša vlada je na Dunaju uknila poslaništvo in ga nadomestila z generalnim konzulatom.

* V Ptujju je tudi odlično uspel češko-slovaški večer s predavanjem konzula Minovskega in filmom »CSR v vojni in miru«. Slovensko zavednj Ptujčani so obiskali večer v velikem številu ter iskreno manifestirali za jugoslovansko-češko-slovaško bratstvo, ki je dobilo svojo veliko veljavo zlasti po zadnjih dogodkih v Evropi. Zeletji bi bilo, da se prireja v Ptujju stalno nacionalne večere, da se tako dovolj utrdi slovenska zavest, ki je v našem mestu zelo potrebna!

* Ban vrbske banovine dr. Todor Lazarević je umrl.

* Novi Pokojniški zavodj se bodo ustanovili v Zagrebu, Beogradu in Sarajevu; Dalmacija pa bo še nadalje ostala v območju ljubljanskega Pokojniškega zavoda, čeprav se proti temu upirajo Dalmatinci.

* V dalmatinskih rudnikih železne rude in bauksita so rudarji že delj časa v mezdnem gibanju, ker zahtevajo 20% zvišanje zaslužka.

* Splitski okrožni urad je zaključil lanskoletno poslovanje z 915.000 din primanjilja, predlanskoletno pa z 1.600.000, opravičujejo kot posledico številnih štrajkov v Dalmaciji.

* Bosanskim rudarjem so od lanske jeseni do tekočega meseca zvišali mezde za 12%. Vendar pa vodijo rudarji še naprej pogumno borbo za nadaljnje zboljšanje položaja.

* Na občnem zboru Zveze industrijev v Ljubljani so pokazala posamezna poročila, da bo treba spričo kmetijske pasivnosti Slovenije posvečati večjo skrb industrijalizaciji Slovenije. V ta namen je potrebno, da se odpravijo vse ovire, ki onemogočajo industrijalizacijo, kajti le v industrijalizaciji bodo slovenske množice našle dovolj zaslužka.

* V Marčbergu in na Muti dolgujejo nekateri tamošnji Nemci državi 810.000 din na davčnih zaostankih. Našemu revnemu slovenskemu kmetu se zarubi zadnja kravica v šalci, če ne plača davkov. Kaj pa ti gospodje? Če imajo denar za nakup slovenske zemlje, ga morajo imeti pač najprej za davke!

* Jugoslovanski kongres za ceste bo 4. in 5. junija v Ljubljani. Prav! Bodo vsaj videli, kakšne so naše ceste, morda se jih bo le kdo usmili.

* Režiser prof. Šest je te dni slavil srebrni jubilej svojega umetniškega dela. Zaslužnemu kulturnemu delavcu čestitamo!

* Za novega senatorja je bil imenovan odvetnik Dušan Vasiljević, bivši sarajevski poslanec.

* Mednarodni zapletljaj vedno nepovoljno vplivajo na razvoj tujskega prometa. Veliko zanimanje, ki je letošnje spomlad vladalo po Dalmaciji, je po zadnjih dogodkih precej popustilo. Večina že prijavljenih gostov je odpovedala.

* Hrvatski zasebni nameščenci zahtevajo v posebni spomenici 8-urni delovnik v trgovinah, 6-urni delovnik v pisarnah in minimalno začetno plačo 1200 din.

* Jugoslovani, ki so bili v začetku februarja izgnani iz Avstrije, se smejo sedaj spet vrniti v Gradec.

* Upokojena sta bila divizijska generala Raketić in Sarić ter brigadni general Krtić.

* V Beogradu so lani zgradili 320 novih hiš v vrednosti 136 milijonov din.

* Preteklo nedelje je bilo po vsej državi več političnih shodov JRZ in Združene opozicije.

* Sodni spisi v aferi zaradi gradnje požarevske železnice zahtevajo nič manj ko 15 kg. Pri tej aferi je bila država oškodovana za 700 milijonov din.

* Za člana uprave Privilegirane agrarne banke je bil namesto Ivana Ažmana z Lesc imenovan dr. V. Murko iz Ljubljane.

* V Avstrijo je Prizad ustavil izvoz koroze.

Kneževina Lichtenstein z Nemčijo?

Del evropskega časopisa že nekaj dni vzdržuje vesti, da se bo v doglednem času priključila Nemčiji tudi mala kneževina Lichtenstein ob švicarski meji. Doslej je bila ta zveza v carinski uniji s Francijo. Zadnje čase pa se v njej vedno bolj širi nacionalno-socialistično gibanje, ki simpatizira z Nemčijo. Vesti pravijo, da bo kneževina odpovedala carinski uniji s Francijo ter se naslonila na Nemčijo, kar bi pomenilo že prvi korak k priključitvi Nemčiji.

Po štiridesetdnevem postu

K našemu vstajenju

V 3. št. »Grude« je objavil Albin Podjavoršek obširnejši članek »Štiridesetdanski post«, v katerem piše med drugim:

»Naša zgodovina je knjiga borb. Knjiga sto in stoletnih bojev za obstanek; povest neprestanih, zamolklih, zabrisanih, nevidnih bojev za staro pravdo, ki se podobna krvavi niti vleče skozi vse naše narodno življenje. Ni tu morebiti le veličina kmetijskih puntov in samozavest kraljevanja Matije Gubca: vsak najmanjši narodov delček, posameznik, družina... vsi so se borili, umirali, zmagovali, pa gradili stavbo povestnice v svojih posebnih okoliščinah — vsak za sebe in vsi skupaj za skupnost — lepšo bodočnost potomstva.

Naša zgodovina, zgodovina naroda brez »lastnega« plemstva in brez lastne inteligence, zgodovina kmetov tako rekoč, je kakor ogromen štiridesetdanski post — čas telesnega in duševnega stradanja. Grobovi pričajo o naši preteklosti, priča o njej kip matere Slovenije z odsekano desno in levo roko. Narod smo, ki je na vseh koncih in krajih okrnjen in ranjen v živo. Narod! Kakšen narod? Seme smo, seme izumrlega naroda, ki hoče vzklti, a vzklti ne more. Zakaj ni sonca, ni zraka, ni vode — in seme čaka lepših dni.

Slovenski kmet, ki je pred več sto tisoč leti zasedel to zemljo, živi na tej zemlji še danes. Naši narodni tlačitelji — grofi, graščaki... sploh fevdalci srednjega in novega veka, sami tuierodci, so krmili ta narod s tlako, desetino, batino, ječo v grajskem stolpu. Sreča za slovenskega kmeta pa je, da ni vladala nad njim kake vrste domača gospoda, izšla iz njegove — slovenske! — krvi. Kajti slovenska lastnost slovenske gospode je — pravijo — ta, da prizanesljiv do drugih pije dobro kri najrajši lastnemu narodu, da kaže s tem »drugim« svojo laškaisko dušo.

Tlačitelj slovenskega naroda, naš krvni neprijatelj, ki je bil od nekda predvsem germanski imperijalizem, ni nikoli izbiral sredstev, da nas zbrše z obličja zemlje. In pač ironija usode je, da se je slovenski kmet moral skoro v vseh sto-

letjih, posebno pa v novejši dobi, boriti za ta germanski imperijalizem in sam ne vedoč zakaj in čemu prelivati na bojnih poljanah zani svojo dragoceno kri. Na vseh koncih in krajih Evrope smo se tolkli za nemštvo, za tisto strašno brezobzirno nemštvo, ki je hotelo preko našega mrtvega telesa zgraditi cesto in most na Orient. Ker se naš narodni genij ni dal potlačiti in ubiti z brutalnimi udarci, je nemški kapitalizem iznašel močnejša sredstva: izrabil je za ponemčevanje moč vzgoje in izobrazbe. Kjer ni šlo drugače, pa je slovenskega kmeta gospodarsko ubil, mu prodal grunt, pa ga nato na istem gruntu nastavljal za svojega hlapca. Glasne priče tega raznarodovanja Slovencev so bivše šole-ponemčevalnice na bivšem Štajerskem in danes na Koroškem, alkoholiziranje Ptujkega polja pred veliko vojno, siromaštvo Hlož in še danes čezdalej objestnejše obnašanje »nemške manjšine« = nemškutarjev v Sloveniji. Nad nami visi sekira še vedno, le žal, da je nihče ne vidi.

Slovani, med njimi Slovenci ne v zadnji vrsti, so germanstvu bili in so še danes gnój, čisto ničvreden gnój. Suženjski stvor, ustvarjen za podnožje »Herrenvolka« (gospodskega ljudstva). Zato ni čudno, da smo na vseh koncih in krajih kulturno zaostali, narodno odmirali in se s tem — kar je tako značilno za našo domovino — v ogromnih množicah potujčili. Žalostna priča našega propadanja je potujčeni Korotan in v ozke meje stisnjena Slovenija: saj ne smesh stopiti na kak višji hrib, ne da bi ugledal mešnikov, glasno kazujočih na obupne borbe za boljši prostor na soncu.

Ohranili smo se v najtežjih razmerah. In k vsemu ni čudno, da je težo borbe nosil na svojih plečih slovenski kmet. Prvenstveno se je vršil pri nas boj za obstanek, za kruha boljši kos — ta boj nas je ohranil ne slučajno, temveč po doslednih zakonih narode, tudi kot samobiten narod. Poudariti je treba, da je gojil neuki, izmozgani, povsod zasramovani slovenski kmet mimo v nemško veličino usmerjenega meščanstva slovenski jezik, slovensko narodno blago, šege in ravade, in s tem pustil dozoreti seme izkrevavelega naroda.

iz Narodne skupščine

12.359 „neuslišanih“ prošeni

Iz poročila predsednika skupščinskega odbora za prošnje in pritožbe narodnega poslanc g. dr. Šemrova je razvidno, da je ta odbor prejel od leta 1932 skupno 14.050 prošenj in pritožb. Odbor sam jih je rešil 1.041, Narodna skupščina 614, neresenih prošenj pa je še ostalo 12.395. To veliko število prošenj čaka že leta in leta na rešitev, pravzaprav čakajo ljudje, ki so te prošnje naslovili na Narodno skupščino. Teško je reči, zakaj te prošnje ležijo že tolika časa neresene. Kdo ve, kako mnogi, ki so jih naslovili, težko in nestrno čakajo na njih rešitev. Čakajo in

moledujejo, prosijo in intervenirajo. Iščejo najrazličnejše zveze, potom katerih bi spravili spet na dan že pred leti vložene prošnje, ki se prašajo po miznicah in pollicah, ki pa morda za posamezne prosilce predstavljajo neverjetno mnogo. In tako se iz dneva v dan grmadijo te prošnje. Narodni poslanci jih prinašajo v svojih aktovkah, prihajajo po pošti in kako drugače. Potem pa mirno obležijo in čakajo leta in leta sile, ki bi jih spravila na svetlo. K tej administrativni naglici pač ne gre izrekati kake posebne pohvale in priznanja!

V paniki in strahu

Židi beže iz Avstrije

Bivša Avstrija je bila do sedanje priključitve k Nemčiji svobodno in prijetno gnezdo Židov ter njih velikega kapitala, ki je gospodoval tudi preko avstrijskih meja. Kaj je zanje pomenila neodvisna Avstrija, je dovolj razvidno že iz same okolnosti, da so vprav oni žrtvovali največje vsote denarja za agitacijo in propagando za Schuschniggov plebiscit, saj bi mogli potem še mirno naprej vedriti v okrilju samostojne Avstrije. Vdor narodnega socializma in priključitev pa je udarila med nje kakor strela iz nebes. V hipu so se zavedli, da jih čaka podobna usoda kakor njih rojake v Nemčiji. Posebno paniko in strah so dogodki izzvali zlasti na Dunaju, ki je bila nekaka židovska obljubljen dežela, saj je bilo samo tu več nego 300.000 Židov. Mnogi strahopetci so si pognali krogljo v glavo, drugi

pa so spet poskušali zbežati na vse strani ter s seboj odnesti v varnejši pristan svoj kapital in z njim drugje poskusiti srečo. Toda le redkim je to uspelo. Novi režim je takoj uvedel najstrožjo kontrolo nad vsem izvozom kapitala ter dovolil prenesti čez mejo samo 20 šilingov avstrijske valute. V brzovlakih, ki so bili tesno nabiti z židovskimi begunci, so obmejni organi vršili in še vršijo zelo natančno preiskavo. Večim beguncem so ti organi zaplenili doslej že večmilijonske svote. In tako se iz dneva v dan ponavlja ona znana pripovedka o »večnem židu«. Poleg tega pa je novi režim že izdal ukrepe proti Židom. Vsi židovski sodniki in drž. pravdniki so bili odpušteni oz. upokojeni, izmenjali so židovske zdravnike z domačimi in sploh uvedli nad Židi najstrožji nadzor.

Nemčija pripravlja

Dunavsko-balkansko carinsko zvezo

Vodstvo nemškega štiriletnega gospodarskega načrta, ki mu načeluje maršal Herman Göring, že delj časa — po priključitvi Avstrije pa z pospešeno naglico — izdeluje osnovo za gospodarsko sodelovanje Nemčije z državami srednje Evrope. Ponudbe za sodelovanje bo Nemčija stavila Madžarski, Bolgariji, Romuniji in Jugoslaviji. Nemčija bi rada razširila svoje poslovne zveze predvsem z agrarnimi državami srednje in vzhodne Evrope, da si na ta način zaglura siro-

vine in živila. Nekateri listi pišejo, da bo Nemčija ponudila tem državam nekakšen preferenčni sistem v obliki dunavsko-balkanske carinske zveze. — Po politiki pride torej gospodarstvo, kar je itak namen vsake politike.

Očitek.

Ona: Ko sem si hotela kupiti novo obleko, si dejal, da nimaš denarja. Ko se ti je pa vnel stiepič, je bil denar takoj pri rokah! ...

Nemški obisk Jugoslavije

Maršal H. Göring.

Po končanem plebiscitu v Nemčiji bo sredi aprila obiskal Jugoslavijo maršal Herman Göring, ki namerava v naši državi prebiti svoj krajši dopust. Koncem aprila pa bo obiskal Beograd nemški zunanji minister Ribbentrop, ki se bo ob tej priliki sestal z dr. Stojadinovićem. — Za isti čas tudi napovedujejo jugoslovansko-nemška pogajanja zaradi povečanja izvoza našega lesa v Nemčijo.

Voini uspehi Kitajcev

V japonsko-kitajski vojni se je zadnje dni sreča zasukala. Vedno zmagoviti Japonci doživljajo poraz za porazom. Posebno občutno so bili Japonci poraženi v pokrajinah južnega Santunga, kjer so Kitajci obkolili njih levo krilo in daleč nazaj potisnili japonsko vojsko, ki je pri umiku utrpela velike izgube. V zadnjem tednu je to že tretji večji poraz Japoncev.

Grozote španske vojne

General Franco skuša z vsemi silami streti junaški odpor republikanske vojske in tako čim prej zasesti vso Španijo. Vendar pa kljub tuji pomoči ne more doseči znatnejših uspehov. Sedaj skuša na nečloveški način zanesti zmedo med civilno prebivalstvo. V ta namen so pretekli teden večkrat prihitela nad Barcelono nacionalistična letala ter začela bombardirati mesto in nedolžno prebivalstvo. Ti letalski napadi so v dveh dneh zahtevali nad tisoč nedolžnih žrtev. Nad tem početjem se je pričela zgrazati vsa Evropa. V Londonu so bile velike demonstracije, isto v Franciji. Generalu Francu so bili poslani mnogi protesti, češ, da na tak način ne gre moriti nedolžnega naroda. Pozvana pa je bila tudi sv. Stolica, ki sicer simpatizira z nacionalistično Španijo, naj vendar ukori na primeren način generala, ki v svoji bratomorni slepoti ubija žene in otroke. Protest so poslali tudi škofje iz Amerike. Pa je malo verjetno, da bi se na to oziral general Franco, ki sedaj zbira čete za glavni napad, s katerim se skuša prebiti do morja ter tako odrezati severni del republikanske Španije od južnega. Republikanci pa pripravljajo najresnejši odpor.

Podržavljenje petrolejskih vrelcev

Predsednik republike Mehike je podpisal zakon, s katerim se razlašajo vse inozemske kapitalistične družbe, ki so lastnice bogatih petrolejskih vrelcev v Mehiki. Republika bo vzela v svoje roke vso eptrolejsko industrio in bogate vrelce sama izkoriščala. Obenem je izšel tudi proglas na mehiško ljudstvo, naj z železno disciplino in nepopustljivostjo pomaga izvojevati bitko za domači petrolej. Tuji kapitalisti se nikakor ne smejo več bogatiti in rediti na račun mehiškega delovnega ljudstva. Doslej so bili oni gospodarji, mehiško delovno ljudstvo pa njih suženi. Poslej pa naj ljudstvo samo odloča o svojem narodnem bogastvu, ki naj služi izključno ljudstvu samemu. Ta ukrep mehiške vlade je vzbudil silno pozornost. Tuje petrolejske družbe, ki so imele v Mehiki svoja petrolejska polja, so že pričele pošiljati svoje proteste ter grozijo, da se ne bodo dale tako zlepa izriniti iz Mehike. Tako je tudi angleška vlada že sporočila, da bo varovala v Mehiki svoje angleške interese. Brez dvoma je, da se bo tuji kapital upiral z vsemi silami ter se bo razvila še težka borba med mehiško vlado in tujimi petrolejskimi magnati.

Tedensko zrcalo

Don Sturzo o španski državljanski vojni

E. Kocbek objavlja v zadnji številki »Dejanja« zanimiv razgovor z znanim italijanskim emigrantom. Med drugim sta govorila tudi o španski državljanski vojni. Don Sturzo je izjavil:

»Kar se španskih dogodkov tiče, je treba ločiti dvoje: vojaško in versko vprašanje. V vojaškem oziru je španska vojna slabo pripravljena zadeva evropskih imperializmov. Znana španska vodilna osebnost je le sredstvo v rokah znanih evropskih sil. Odtod vojaška premoč upornikov nad vladno stranjo; vladni primanjkuje živčevja in orožja. Zato je njihov uspešen odpor odvisen od notranjega reda in čistjenja. Prava njihova usoda leži v rokah Anglije in predvsem Francije... Sploh vam rečem, da lahko razumem Frankovo in republikansko stran, le tistih kristjanov ne morem razumeti, ki se brezpogojno opirajo na meč. Toda zdi se mi, da taki hudi udarci v raznih smereh čistijo kristjane in krepijo krščanstvo.«

Slovensko društvo

V članku »Struktura slovenskega vprašanja« citira v zadnji številki »Dejanja« pisec iz govora ob ustanovitvi Slovenskega društva:

»Nič več se ne sme zgoditi, da se pred svojimi sosedi, naj bodo že prijatelji ali sovražniki, delimo v pozitivne in negativne, se medsebojno blatimo in ponujamo v službo iz sebičnosti, partikularističnih namenov brez brige za to, če morebiti skupnost ne trpi škode. Zdaj in za vselej se moramo zavedati fundamentalne resnice slehernega narodnega organizma: doma na znotraj se lahko in s pridom diferenciramo, na zunaj pa moramo proti komurkoli nastopati kot strnjena in nerazdeljiva enota.«

„Pameti ustrezajoča rešitev“

O usodi, ki je doletela Avstrijo, piše ljubljanski »Slovenec« med drugim:

»Svetovna vojna je zapečatila tudi usodo Avstrije, ki je po določilih mirovnihih pogodb ostala le še na vseh straneh okrnjen trup, ki so mu vdahnili golo umetno življenje. Prav za prav je predstavljala samo poizkus, kako nemški narod za vselej razdvojit, in še ta poizkus je bil skazen, zakaj tak cilj je zahteval vse večjo operacijo na nemškem telesu nego je bila ta. Notranje življenje so skušali avstrijskemu nestvoru dati krščansko-socialni politiki Seiplove šole, pa niso uspeli, ker se je medtem razmahnil sodobni nemški nacionalizem, kateremu niso znali postaviti nasproti ničesar, kar bi bilo elementarnejše od misli naroda, ki se hoče zediniti, dvigniti in zopet poseči v zgodovino kot enakopraven tvorec človečanske usode. Posebno mu avstrijskemu državnemu telesu, v katerem naj bi se vsak čutil kot integralen del enega samega nemškega naroda, svojo državno ločenost od njega pa opravičeval s svojo posebno kulturno miselnostjo in nalogo, bi bilo mogoče podaljšati življenje, če bi se bil zvezal z drugimi podonavskimi državami. Toda ne gledaj na to, da bi bilo čisto protinarnavo siliti 7 milijonski nemški narod Avstrije, da se privede na sebi čisto drugorodne sosede v popolnem nasprotju z elementarnim stremljenjem 67 milijonov svojih sonarodnjakov, je pokazala politična zgodovina minulih dvajset let, da je taka državna zveza ali zvezna država ali pa tudi samó gospodarska enota bila neustvarljiva in bi bila evropski mednarodni položaj bolj obremenila in zapletla nego olajšala. Spričo tega je to, kar se je zgodilo v noči od 11. na 12. marca, bilo čisto naravna in neizogibna ter zdravi pameti ustrezajoča rešitev.«

Proti temu tolmačenju ni sicer nič prigovarjati, mnogo zanimivejše je, kako gibčno se zna tudi »Slovenec« prilagoditi, ko vidi, da je bitka izgubljena.

Pomagajmo si vzajemno

Beograjski »Privredni pregled« je objavil članek »Čuvajmo Jugoslavijo«, v katerem med drugim pravi: »Geslo, ki nam ga je zapustil naš nepozabni kralj, moramo imeti vedno pred očmi. Vedno in ob vsaki priliki zvesto izpolnjujmo to geslo, pa bo nam vsem dobro. — Toda

Ob novem sosedstvu

Ponujena roka

Pod naslovom »Nemško-jugoslovansko mejno sosedstvo« je izšel v »Tagespost« 18. marca uvodnik izpod peresa znanega politika dr. Morocuttija, ki vsekakor za služi, da se z njim obširneje pečamo.

Članek uvodoma navezuje na znano akcijo tukajšnje nemške manjšine za slovensko koroško manjšino v Avstriji l. 1926, ki pa za koroške Slovence v tistih razmerah ni bila sprejemljiva. Nato prehaja preko svetlih perspektiv nemško-jugoslovanskega sporazumevanja, gospodarske povezanosti in narodnega prijateljstva obeh narodov k nekaterim izjavam, ki predstavljajo resnično nekaj novega v obravnavanju nemško-slovenskih odnosov. Navajamo dobesedno:

»Kakor je Führer že večkrat izjavil, narodni socializem ne pozna več pojma germanizacije. Narodnosocialistična narodnostna politika visoko spoštuje tujo narodnost, kakor zahteva tudi brezpogojno spoštovanje za svojo nemško narodnost, kjerkoli obstoji in se bori za svojo existenco. Kdor natanko pozna narodnostne razmere nemško-jugoslovanskega mejnega prostora, bo moral pošteno priznati, da je Slovenija, današnja Dravska banovina, slovensko jezikovno in narodnostno ozemlje (»slowenisches Sprachgebiet und slowenischer Volksboden« — podčrtali mi). Samo po sebi se razume, da narodnosocialistična narodnostna politika spoštuje to slovensko narodnostno ozemlje, toda z enako pravico se pričakuje z nemške strani, da se era malenkostne in šikanozne manjšinske politike v Sloveniji končno veljavno zaključi in da se naredi prosta pot za pošteno sporazumevanje od naroda do naroda.«

Poizkusimo, koliko se da iz teh nekoliko abstraktnih besed izluščati konkretnega. Ugotovitev, ki nam priznava Slovenijo kot jezikovno in narodnostno ozemlje, ne da bi delala kake izjeme, pred-

stavlja, če jo prav razumemo, popolno zatajiti vseh reklamacij tega ozemlja za nemški narodni prostor. To je vsekakor dragocena izjava, posebno ker prihaja iz ménda oficijelnega vira, ki ga, upamo vsaj, v doglednem času ne bo nihče več zatajil. Nas iskreno veseli, da so vzele Nemci dejanski stan na znanje in prenehali tajiti doslej osporavana dejstva.

Članek končuje s temi-le besedami:

»Mi Nemci štajerske obmejne marke, najjužne marke Velike Nemčije, podajamo našim jugoslovanskim sosedom prijateljsko roko. Hočemo, da postane zapadno-germanska usodna skupnost, ki že stoletja veže Nemce in Slovence, podlaga poštenega prijateljstva od naroda k narodu. Velika Nemčija in velika Jugoslavija sta zdaj povezani v prijateljskem mejnem sosedstvu. Mi Štajerci obmejne marke se veselimo te povezanosti in pozdravljamo kot narodni socialisti s pristrničnim spoštovanjem jugoslovanski narod in naše nemške rojake v Jugoslaviji.«

K tem vznešenim besedam nimamo mnogo pripomniti. Saj smo Slovenci kljub težkim izkušnjam, ki nam jih je prinesla ona usodna skupnost, veseli vsakega odkritosrčnega zblizanja, ki nas uvažuje kot popolnoma enakopravnega pogodbenika. Če bo smatrala današnja Nemčija za nevedno tako velikega naroda, da bi si nemška gospodarska in kulturna premoč jemala žive sokove iz našega narodnega telesa in se na tak način neorganično širila ter nas slabila in če bodo tukajšnji Nemci brezpogojno in zlasti še v kritičnem času strogo spoštovali sedanje državne meje ter brez pridržka dokumentirali svojo državljansko pripadnost k naši državi, ne bomo obujali grenkih spominov.

Vsaka kršitev teh načel pa bi zadela na odpor celokupnega naroda.

Konec Avstrije

Potrlost v Vatikanu

Pariški »Temps« piše o avstrijskih dogodkih naslednje: »Konec Avstrije kot samostojne države je povzročil globoko potrlost v vatikanskih krogih. Te potrlosti nihče ne prikriva, najvišji cerkveni prelati jo celo odkrito priznavajo, kar je povsem razumljivo, saj je bila Avstrija dolga stoletja trdna katoliška trdnjava v osrčju Evrope. Dejstvo je, da so Seipel, Dollfuß in Schuschnigg neprestano poudarjali katoliško misijo Avstrije in da je tudi avstrijska ustava iz leta 1934 prevzela načela papežev enciklike kot osnovo avstrijske vladavine. Razume se potemtakem, da je sedanja sprememba neugod-

no vplivala na osrednjo cerkveno oblast v Rimu. Splošna potrlost je tem večja, ker je avstrijski katolicizem prešel pod neposredno oblast nemškega narodnega socializma in je pričakovati, da se bodo rajhovske cerkvene odredbe razširile tudi na Avstrijo. Prvi začetki so že tu: preiskave pri nekaterih cerkvenih poglavarjih, razpust katoliške akcije in nadzorstvo nad katoliškim časopisjem. Vse avstrijsko ozemlje bo sedaj preplavljeno z novo vero, z novim mitosom, narodno-socialistično ideologijo, ki je prodrla v osrčje Evrope, vse do Alp.«

Domači odmevi avstrijskih dogodkov

O odmevih, ki so jih pri nas rodili dogodki v Avstriji, piše sobotni »Slovenec« naslednje:

»Po deželi že begajo nekakšni agitatorji, ki vlečejo vsak na svojo strankarsko stran, vsi pa samo stran od naroda. Izšlo je že tudi več letakov, ki so drug drugemu na las podobni, vsi zmerjajo in pljujejo na domače ljudi, vsi vpijejo: Vlada naj odstopi, sedanji slovenski zastopniki naj gredo v opozicijo, da bomo še z njimi lahko držali, v vlado pa

naj gredo drugi, da bomo še proti njim lahko rovarili — pa bo vse dobro, vsch težav konec. Polni so očitkov, da je priključitve Avstrije k Nemčiji kriv papež, dr. Korošec, dr. Stojadinović ali tudi »Slovenec«, čeprav je vsakemu pametnemu človeku jasno in je tudi prepričan o tem, da nihče — razen Nemcev — ni teh dogodkov pospeševal, pa jih tudi nihče ni mogel ustaviti, niti velesile ne, kakor so dovolj jasno povedale.«

Zbiranje okoli „solnce“

Iz »Slovenca« posnemamo naslednje: »So nekatere skupine literatov, glasbenikov, likovnih in drugih umetnikov v Ljubljani, ki se zbirajo okoli tega ali onega svojega »solnce« in prezirajo vse druge, ki ne spadajo k njihovim omizjem. Za te skupine je najbolj značilno to, da neskončno mnogo govore, sami o sebi pišejo in zlasti sestavljajo reklamne članke, umetniško pa prav malo ustvarjajo. Tisti literati na primer, katerih ime čujemo skoraj sleherni dan, niso sedaj prav nič drugega kakor navadni prevajalci in še to največkrat iz nemščine, izvirnega

pa ne znajo ustvariti drugega, kakor kakšne zabavljive ali zabavne članke čez svoje tekmece, ki so skromni, toda delajo vtišini. To kar velja za slovensko leposlovje, velja z vse druge vrste umetnosti.«

Kdo plača račune

»Delavska pravica« poroča: »Te dni so bile vse dunajske bolnišnice polne delavcev in narodnih socialistov, ki so bili ranjeni v medsebojnih spopadih. Med temi ranjenci pa ni bilo nič članov bivše vladne domovinske fronte. Odnegli so pete čim dalj od bojišč. Prejšnji junaki so jo pobrali na varno, edino zatirano in preganjeno delavstvo je imelo pogum, da je šlo braniti svobodo svoje države. Če bi se — Bog ne daj — pri nas kaj takega zgodilo, bi najbrž videli čisto enako sliko...«

Odvetnik in kravja kupčija

Po »Slovenskem domu« posnemamo naslednje poročilo o kravji kupčiji:

»Zanimiva zgodba, ki bo med mariborskimi jeziki gotovo še dolgo krožila, se je pripetila v Mariboru. Neki odvetnik je kupil pri kmetici v Sv. Tro-

7 dni

po svetu

□ Mornarica USA ima 2050 hidroavijonov, zgraditi pa jih nameravajo še 1000.

□ V Varšavi so bile pretekle dni krvave demonstracije proti Židom, pri čemer je bilo ranjenih nad 100 oseb.

□ O tajni volilni pravici je bil na Madžarskem izdelan predlog in dostavljen parlamentu.

□ Bolgarski državnik A. Mašinov je umrl zadet od kapi.

□ Strahovit orkan na Kaspiškem morju je uničil 60 ribiških ladij, pri čemer je utonilo 190 ribičev.

□ V Sofiji so bile pretekle nedeljo velike demonstracije za svobodo in demokracijo.

□ Pri nedeljskih volitvah v bolgarski parlament je dobila vlada 30, opozicija pa 11 mandatov.

□ Za nemško-avstrijski plebiscit, ki bo 10. aprila, je že sedaj začela po vsej Nemčiji živahna propaganda.

□ Anglija je začela zavračati vse begunce iz Avstrije, ki so se hoteli zateči na angleška tla.

□ Katoliški tisk v bivši Avstriji je doživel popolno uistosmeritev.

□ Za pomirjenje Nemčije in Češkoslovaške se napoveduje velika mednarodna diplomatska akcija.

□ V Italiji so se podražile cigarete za 10%, sol za 170%, vžigalice pa za 20%.

□ Dr. Milan Hodža vodi pogajanja za sestavo vlade narodne sloge. Manjše nemške stranke so se namreč priključile Henleinu, vodji nacionalističnega gibanja v ČSR, zato bo vlada narodne sloge od desnice do levece odgovor na to nemško konvencijo.

□ V Linzu je bil aretiran tamošnji škof Gröllner; tamošnji ravnatelj živalskega vrta Herz pa je izvršil samomor.

□ Italijansko-angleška pogajanja zadnje dni ugodno potekajo. Italija je že, hoteč s tem dokazati dobro voljo, odpoklicala iz Libije več svojih čet, ker je obljubila, da bo zmanjšala število čet v Libiji.

□ Dollfusova vdova je s svojimi otroci pobegnila z Dunaja v Svico.

* V senatu je vzbudil precejšnjo pozornost govor senatorja Ivana Puclja, ki je med drugim tudi dejal, da v Sloveniji JRZ ne predstavlja večine in bi pri svobodnih volitvah dobila največ 10—15 odstotkov glasov. V redu. Toda imoti se g. senator, če misli, da bi ostalih 85 odstotkov dobila JNS.

□ Kitajskim pokrajinam grozijo velike poplave, ker so kitajski vojniki na umiku razstrelili varnostne nasipe.

□ Veliko vohunsko društvo so odkrili v Franciji, ki jo je vodila neka »lepa Tatjana« in neki Perzijec. Vohuni so prodajali nekim velesilam načrte francoskih utrd in vojaških objektov sploh.

□ V Palestini so začele posamezne večje roparske tolpe napadati vasi ter izsiljevati zlasti živež.

□ Švica ostane prej ko slej strogo nevtralna, tako je izjavila švicarska vlada ob avstrijskih dogodkih. Znala pa bo ob vsakršnem napadu čuvati svojo svobodo in demokracijo.

□ Turčija je najela v Angliji večje posojilo, ki ga bo uporabila za svojo industrijsko petletko.

□ Za Hitlerjev obisk v Rimu, ki bo za četkom maja, se že sedaj pripravlja vsa Italija.

jici v Slov. gor. kravo za svoje gospodarstvo. Mariborski odvetniki se namreč zadnja leta vedno bolj pečajo z kmetijstvom. Skoraj že vsak drugi ima svoje posestvo v okolici in tako rabijo tudi krave, dasi se menda na nje preveč ne spoznajo. Torej, ta odvetnik je kravo rabil in kupil in kmetica mu jo je priglasila v Maribor. Priglasila mu jo je pa naravnost na dvorišče njegove hiše. Ko je odvetnik kravo videl, se mu je pa zdela naenkrat predraga ter je ni hotel prevzeti. Kmetici pa tudi ni bilo prav, da bi zastoj tako daleč gonila kravo, pa je živinčev enostavno pustila na dvorišču odvetnikove hiše ter je odšla. Krava je nekaj časa stala na dvorišču, potem pa ji je postalo dolg čas. Podala se je na mariborske ulice, ker jo je prestrašil močan promet ter je začela bezljudi. Policijski stražniki so jo lovili ter jo ujeli. Priglasila so jo na policijo, kjer se je ugotovilo, od kod je krava pobegnila. Potem jo je dala policija v rejo, dokler se lastnik ne javi. Zadeva s to kravjo kupčijo pa se bo še najbrže obravnavala in končala pred sodiščem.

Banovinska trsnica in drevesnica v Pekrah pred razpuštom

Dokler ne vidim, ne verjamem

V letih 1919. in 1920., do svojega odhoda na jesen poslednjega leta na takrat še državno vinarsko in sadjarstvo šolo v Mariboru, sem sodeloval pri tedanjem glavnem poverjeniku ministrstva za agrarno reformo v Ljubljani. Naše začetno delo je bilo med drugim: določitev tako zvanih agrarnoreformnih predmetov (veleposestev) in agrarnoreformnih oseb (upravičencev pri dodelitvi veleposestniške zemlje) v Sloveniji. Pri tem smo mislili tudi na potrebo in možnost, da pridobimo nekaj sveta za ureditev najnujnejših javnih gospodarskih ustanov z ugodnimi pogoji. Na to sem zasebno opozoril ondanjega, medtem prerano (l. 1930.) umrlega vinarskega ravnatelja Antona Puklavca v Mariboru, da naj namreč za svrhe svojega službenega področja izbere tiste dele agrarnoreformne posesti, ki bi za to najbolj sodili in katere bi bilo za javno korist lahko dobiti po agrarni reformi.

Puklavca se je odločil za posest na Kapeli pri Slatini Radencih, kjer deluje že dolga leta prvotno državna, sedaj banovinska trsnica in drevesnica, in pa za posest v Pekrah pri Limbušu, kjer deluje od leta 1921. prav takšen zavod. Oba zavoda sta bila smotno zasnovana in zgledno urejena. Tu sta danes še naši dve »viničarski šoli«, kakor smo jih nekdanj imenovali, ker sta z njima združena vsakoletna viničarska tečaja za vinarstvo, kletarstvo in sadjarstvo, ki trajata po devet mesecev.

O ustanovi pri Kapeli ne bom tokrat nič napisal. Ta ustanova je, mislim, dokončno »naša«. Drugače je z banovinsko trsnico in drevesnico v Pekrah, ki je baje že v razpustu, česar pa, dokler ne vidim, ne morem verjeti.

Iz Maribora do tja je samo eno uro hoda. Zemljišče, ki je razmeroma majhen del obseznega veleposestva očetov benediktincev iz avstrijskega, odnosno zdaj nemškega samostana »St. Paul« na Korškem, meri približno 22 hektarov. Ta svet smo si bili ogledali po službeni dolžnosti leta 1919., odnosno leta 1920. Zadržali smo se očitni malomarnosti in zapuščenosti samostanske pristave; nasledke prehudega izrabljenja in izkoriščanja ob tudi drugače pomanjkljivem oskrbo-

vanju posestva. Za oblastveno določeno svrhu pa je svet bil in je seveda prav tako zdaj čisto posebno prikladen.

Država je posest razlatala ali razsvojila (ekspropriirala). Leta 1921. je imenovala za upravnika pristave priznanega strokovnjaka Janka Šumenjaka. Poverila mu je ureditev ustanove. To se mu je odlično posrečilo. Nastali so hudi pravni spori, borba za lastninsko pravico. Zavod je postal banovinski. Šumenjak pa že nekaj časa ni več tamkaj. Nedavno je moral oditi — ne vem, ali po prošnji ali po službeni potrebi — v Kranj na Gorenjsko za pomočnika okrajnega kmetijskega referenta, torej daleč od priljubljenih mu sončnih pekrskih gor, ki ga bodo jako pogrešale.

Vsa dolga leta so vztrajno preurejevali, dozidavali, prezidali, izboljšali zemljišča, ceste in pota, napravljali nove nasade in dr. »Pekre« so kmalu zasloveli. Za tečajnike je primanjkovalo prostora. Letno so pridelali do četrta milijona ključev ameriških trsnih podlag, kakih 150.000 trt cepljenk in 5000 sadnih drevesc. Pred štiri leti so ustanovili sejanje za vzgojitev 20.000 orehovih sadik. Redijo kakih 20 glav živine, svinje, perutnino itd. Tisoči so si ogledovali vzorne gospodarske naprave z največjim pridom. Vzgojili so v tečajih lepo število mladih gospodarjev viničarjev, ki se v življenju in delu po večini izbornu uveljavljajo. Ko bi jih mogli desetkrat, stokrat toliko vzgojiti, bi bilo še vedno premalo za naše velike potrebe! V »Pekrah« so koristno naložili težki stotisoči iz javne blagajne. Dokaz, kaj se da doseči z umnim, smotrnim strokovnim delom.

Vse to je služilo naši javni koristi, zdaj pa morda res prehaja nazaj na samostan v tujini, ki je bil nekdanj ta krasni košček zemlje močno zanemaril, kot da bi bil nanj pozabil.

Na vznemirjajoče časniške vesti, ki smo jih že brali, ne morem nič dati. Dokler ne vidim, ne verjamem. Saj škoda — še posebno velika škoda tu ob naši severni meji — ne bi bila nikdar več popravljiva. Takšne gospodarsko-prosvetne in narodno-gospodarske politike kratko in malo ne bi mogli doumeti. »Pekre« so nenadomestljive. Andrej Zmavc.

Da ne bo pozabljeno!

Trgovci in veleposestniki iz Slovenije so zahtevali, da naj odrajtujejo trošarino na vino in žganje kmetje

To vprašanje je bilo medtem sicer drugače rešeno, vendar je dobro, da ne pozabimo, kakšna bremena so neki »slovenski« trgovci in veleobrniki hoteli še naprtiti našemu kmetu, s čimer bi ga gospodarsko še bolj oslabil, kakor že itak je. Baš pred enim letom so o tem poročali tudi beograjski listi. Iz glasila Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug posnemamo:

Nedavno so združenja trgovcev in tovarnarjev iz Slovenije predložila kraljevski vladi, narodni skupščini in senatu prošnjo, v kateri zahtevajo, da naj za naprej odrajtujejo trošarino na vino in žganje pridelovalci, torej kmetje. Razen tega zahtevajo, da se naj kmetom prepove žganjekuha in prodaja žganja, ter predlagajo, da jim naj žganjarske kotle zapečatijo. Veleobrniki in trgovci so za sebe zahtevali monopol, namreč prvi samoupravni izdelavo, drugi pa samoprodajo žganice.

Zahteve trgovcev in tovarnarjev so povzročile upravičeno nevoljo pri vseh

vinarjih in sadjarjih v državi. Neprizanesljive zahteve in sebična prizadevanja nekolicino ljudi ogrožajo življenjski obstanek ogromnih množic kmečkega prebivalstva, ker jim hočejo skratiti že itak borno plačilo za njih trud in dela. Prizadeti kmetje, kolikor so pač združeni (organizirani), so se tem predlogom odločno uprli. Ali je zavoljo dobičkarjskih koristi posameznikov res treba selu okrnjati pičle dohodke ter na račun naše vasi in našega kmeta dajati monopolne neznatnim skupnicam velepodjetnikov?

Tega zares ni treba. Opisani smeli poskus je bil tokrat odbit, a gotovo ne za vedno pokopan, nego samo odložen. Brezpredmeten bo šele tedaj, ko bodo vsi razboriti kmetje kot en mož gospodarsko združeni, organizirani. Seveda tudi za vse druge, še mnogo večje potrebe svoje gospodarske osamosvojitve. Pa brez tistih nepopoljšljivih starih, splošno znanih političnih prekanjencev in barantačev! Sotlski.

Žganjekuha in narodno zdravje

Iz revije »Zdravje« posnemamo naslednji članek o žganjekuhi in narodnem zdravju:

»Na podlagi zakonitih določil o prosti žganjekuhi, kuhajo kmetje žganje sami. Zakon pozna sicer sledeči omejitvi: Producent alkoholnih surovin — pri nas pride v poštev izključno le sadje — sme kuhati žganje le iz doma pridelane surovine, nadalje sme žganje rabiti le za lastno porabo. Ta zakon se pri nas izigrava, in sicer na ta način, da producent žganje prodaja in seveda z uspehom, ker ga nudi posamičnim odjemalcem mnogo ceneje, nego ga morejo nuditi za točenje alkoholnih pijač obdavčeni upravičenci, nadalje s tem, da kmet ne uporablja le doma pridelanih surovin, katerih je primeroma malo, nego kupuje uvožene surovine in iz njih kuha žganje. Pred vojno je v ta namen služilo uvoženo brinje, danes služijo temu namenu fige in rozine. Tako prodaja prosto kuhanega žganja kakor kuhanje žganja iz surovin, ki niso pridelane doma, sta v tem slu-

čaju protizakonita in bistveni vzrok širjenja alkoholizma po žganjepitju.

Vsaka kontrola je dandanes iluzorna in neuspešna, kajti nikdo ne prijavlja nedovoljene žganjekuhe. Slednja se vrši na skrivaj. Od ljudi je nemogoče dobiti predmetnih podatkov, kar je pač naravno; nikdo noče ovajati svojega soseda in si s tem nakopati sovraštva.

Stojimo pred sledečim vprašanjem: Dognano je, da se zakon o prosti žganjekuhi izigrava, to izigravanje zakona ima v posledici širjenje alkoholizma in njegovih opasnih učinkov ter prikraševanje občine, banovine in države na zakonitih prispevkih trošarine. Na drugi strani je jasno, da se bo izigravanje zakona vršilo dalje vse tako dolgo, dokler ne bo nastopila učinkovita kontrola vse produkcije žganjih pijač.

Ker zakona o prosti žganjekuhi ne bi bilo mogoče tako hitro spremeniti, bi se priporočalo za naše razmere, da se uvede kontrola proste žganjekuhe v obliki pečatenja kotlov. Na ta način bi se zakon

niti najmanj ne kršil, ker bi producent po predhodni prijavi lahko kuhal žganje iz doma pridelanih surovin kakor dosejaj, s sigurnostjo pa bi se preprečilo kuhanje žganja iz uvoženih surovin in s tem poplava našega ljudstva s kuhanimi visoko-odstotnimi žganji pijačami.

Divje narode je alkohol v najkrajšem času iztrebil, a tudi nas uničuje. Seveda nekoliko počasneje, a zato ne manj zanesljivo. Sam povzročujoč celo kopo bolezni, pripravila drugim pot, zmanjšuje

odpornost posameznikov in rodu napram infekcijam in intoksikacijam ter boleznim in okvaram sploh, zvišuje torej bolehnost in umrljivost, uničuje deco, zmanjšuje plodovitost, razplemenja in oslablja zarod, moti mir in red, izpodkopa moč države, razjeda rodbinsko življenje, uničuje nrvnost, zakrivlja nebroj zločinov in nesreč, ubija blagostanje in narodno bogastvo, spravlja posameznike in cele rodbine v propast in pogubo ter dovaja in tira najširše sloje v bedo.

Naše tržišče in cene

Les. Na današnjem trgu je trgovina precej mlačna. Izvoza pa tudi ni velikega. Trdne so cene le za nekatere vrste lesa. Tesan les od 170 do 210 din za m³. Smrekovi hlodi od 200 do 300 din za m³. Macesnovi hlodi od 250 do 350 din za m³. Drva, trda, od 50 do 80 din za 1 m. Drva mehka od 40 do 60 din za 1 m. Smrekov rezan les od 350 do 400 din za m³. Skorja 20 din za 100 kg. Trd les: oreh 1200, jesen, javor, hrast od 480 do 500 din za m³.

Živina. Zaradi nazadovanja izvoza so pričele cene popuščati. Na sejme je sicer dogon živine še dokaj živahen ter je pričakovati, da se bodo razmere v doglednem času še izboljšale. Voli se prodajajo po 4—6 din, telice 4—5,50, krave 3—4,50, teleta 5,50—6 din.

Svinje. Izvoz je nekaj manjši, cene pa so še nadalje čvrste. Povpraševanje za domačo porabo živahne, za izvoz manjše, ker je izvoz spriče visokih cen nerentabilen. Debele svinje po 7—9 din, pršutarji 6,50—8, špeharji do 10,50, pujski 7—8

tednov stari po 100—130 din, 4—7 mesecev stari 240—380 din, eno leto 710—810 din.

Kože. Goveje surove 11—14, telečje 10—14, svinjske 8—12 din za kilogram. **Poljski in drugi pridelki.** Seno 30—35—45 din, otava 40—45, slama 30—35. Krompir 0,75—1,50 din, čebula 3—4, česen 5—8, zelje 1—4, kisló zelje 5, kisló repa 2, karfijska 8—10, regrad 10—12 za kg. Jabolka 3—7 din, hruške 5, suhe slive 10—14, orehi celi 6, luščeni 20 din. Pšenica 1,75—2, rž 1,50—2, ječmen 1,50—1,75, kornuza 1,25—1,50, oves 1—1,25, proso 1,50—1,75, ajda 1—1,25.

Mleko, perutnina, jajca. Mleko 1,50—2 din liter, smetana 10, sirovo maslo 24, jajca 0,50—0,75; kokoši 28—35, piščanci 25—65, gosi 40, purani 40—65, race 18 do 25 din.

Vino. Povpraševanje živahnejše. Cene trdne. Navadna namizna in lažja vina 4 do 6 din za liter, sortirana vina 6—8 din. Slivovka za liter 18—20 din, tropinovka 14—16 din.

Načrti za gradbena dela

Ljubljansko mesto postaja prav za prav bolj mirno in solidno, za kar ima dovolj vzrokov. Gospodarsko je precej zaostalo zaradi krize in tudi zboljšanja še ne čuti. Njene velike načrte je večinoma uničilo nerazumevanje od zgoraj, čeprav so razne deputacije dobile v Beogradu že več obljub. Novega kolodvora si kljub lepemu načrtu še nismo izvojevali, izvedla so se le neka dela na peronu po načrtu ravnateljstva. Prav tako ni denarja za zidavo moderne bolnice, ki jo Ljubljana in vsa dežela potrebujeja že davno, a so komaj uspeli razširiti neki paviljon.

Tudi zasebne gradnje se niso izvršile v nameravani obsegu. Zida se hotel »Slon« in blizu njega palača banke »Slavije« ter tudi več stanovanjskih hiš. Prav nič pa ne napreduje spor z Bač'o za njegov nebotačnik. Ureditev ulic se — kakor pojasnjuje g. župan — pospešuje, vendar ne more ugoditi vsem velikim zahtevam. Vprašanje pa je tudi, kako se sploh dajo neke ulice urediti za moderen promet. Pri dosedanjih gradnjah se kaže precejšnje polovičarstvo, kar se bo čutilo posebno v Wolfovi ulici in v Selenburgovi. Lepa bo vseučiliška knjižnica, ki bo kmalu gotova. Med drugim se mora pa omeniti Mayerjeva trgovska hiša ob Ljubljani. Žal, vsa ta dela ne morejo zaposliti niti vsega domačega brezposelnega delavstva.

Izseljeniški institut

V tretji številki »Dejanja« razvija E. Kocbek pod naslovom »Slovensko izseljenstvo« nekaj misli, ki jih ponatiskujemo in dajemo v premišljanje:

Stremeti moramo po skupnem narodnem delu in ustvariti pluralistično sodelovanje pri osrednjih narodnih ustanovah. V tem smislu naj se vedno bolj dopolnjuje izseljeniški institut, ki je v zadržku že ustanovljen: v njem naj se začne vsak slovenski izseljenec (ne družstva!) brez izjeme in naj za borno pristopnino dobiva vsa kultura, gospodarstva in moralna sredstva svoje življenjske vzgoje. Tak institut bi z državno podporo lahko vodil vse slovenske šole med izseljenci, razne tečaje vzdrževal in enotno vodil gospodarske ustanove in združne organizacije med njimi ter vzdrževal pošiljanje mladine domov in domačih javnih delavcev med izseljence. Institut naj bi našel primerno obliko za gospodarsko sodelovanje izseljencev z domovino in narobe ter izdalal periodične liste za izseljence, velik ilustriran tednik, razne revije in vodil posebno poročevalsko službo.

RADIO LJUBLJANA

Nedelja, 27. marca. 8: Vesel pomladni pozdrav (Fantje na vasi, vmes plošče). 9: Napovedi, poročila. 9.15: Koncert. Sodeluje: Radijski komorni zbor pod vodstvom g. dr. Fr. Kimovca in g. prof. Pavel Rančigaj (orgle). 10: Postni govor: To je zares prerok (g. dr. Fr. Kimovec). 10.15: Orkester balalajk (plošče). 10.30: Akademija izseljeniške zbornice za mladino. 12: Veselo rajanje (plošče). 13: Napovedi, poročila. 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra. 16: Brata Golob igra na dveh harmonikah. 17: Kmet. ura: Delo in stroški pri vzdrževanju vinograda (g. Anton Flego). 17.20: Veselo popoldne, sode-

lujeta: Radijski orkester in g. Mirko Jelačin. 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura: Juraj Bjankini — ob priliki 10-letnice smrti (dr. Ljubo Perkovič, publicist). 19.50: Harmonika solo g. Ivan Cimerman. 20.20: Pevski koncert g. ravn. Julija Betetta. 21: Ant. Dvorak: Iz novega sveta. 21.45: Radijski orkester. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Zvoki v oddih.

Ponedeljek, 28. marca. 12: Glasbene slike (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra. 14: Napovedi. 18: Zdravstvena ura: Strela in druge izredne poškodbe (g. dr. Anton Brečelj). 18.20: Fibich: Na večer, sinfonična pesnitev — plošče. 18.40: Kulturna kronika: Janez Mencinger — ob 100-letnici rojstva (g. prof. Fr. Vodnik). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura: Romantika Poljanske doline (Jože Bekš). 19.50: Zanimivosti. 20: Prenos iz Celja: Koncert Celjskega pevskega društva. 21.30: Plošče. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Veseli zvoki (Radijski orkester).

Torek, 29. marca. 11: Šolska ura: Kako nastane pravljica (g. Ljudevit Mrzel). 12: Pesmi severnih Slovanov (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra. 14: Napovedi. 18: Za kratek čas (plošče). 18.40: Duhovni obraz Slovencev (g. dr. Stanko Gogala). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura: Prihod Omer Paše Latasa v Bosno I. 850 (Ahmed Muratbegović, knjigž.). 19.50: Zabavni zvočni tednik. 20: Koncert francoske glasbe (Radijski orkester). 21: Ksilofon solo (plošče). 21.10: Rondo — IV. ura. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Pevski koncert ge. Antonije Suštar-Maroltove.

Sreda, 30. marca. 12: Radijski šramel. 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Operni odlomki (plošče). 14: Napovedi. 18: Mladinska ura: Novi smisel narodnih običajev (g. prof. Niko Kuret). 18.20: Sevdalinke (plošče). 18.40: Beograd: ki umira in vstaja v novo življenje (g. Vladimir Regally). 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Kiplingova dela in njihov pomen za našo mladino (dr. Marija IIIč, Aganov). 19.50: Šah. 20: Koncert Orkestralnega društva Glasbene Matice v Ljubljani. 21: Klavirski koncert (plošče). 21.15: Pevski jazz-kvartet. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Za oddih (plošče).

Četrtek, 31. marca. 12: Nekaj okroglih za krajši čas (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Operetni napevi (plošče). 14: Napovedi. 18: Koncert Radijskega orkestra. 18.40: Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura: Savez Sokola kraljevine Jugoslavije. 19.50: 10 minut zabave (g. Fr. Lipah, član Nar. gled.). 20: Koncert. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Operetna glasba (Radijski orkester).

Petek, 1. aprila. 11: Šolska ura: Šaljiv spored (g. Silvo Mehora). 12: Po naših logih in gajih (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Muzikalne potegavščine (Radijski orkester). 14: Napovedi. 18: Ženska ura: Gospodinja in služkinja (ga. Ivanka Velikonja). 18.20: Vesele in razigrane (plošče). 18.40: Francoščina (g. dr. Stanko Leben). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura. 19.50: 10 minut za planince (g. Pavel Kunaver). 20: Tu imaš aprilsko laž! 22: Napovedi, poročila. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 2. aprila. 12: Druga za drugo se plošča vrti kar brez odmorov in brez besedi. 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Druga za drugo se plošča vrti kar brez napovedi in brez besedi. 14: Napovedi. 17: Za delopust! 17.40: Strokovno šolstvo gradi temelje načrtnemu gospodarstvu, II. pred. (g. inž. arh. Rado Kregar). 18: Citraški trio »Vesna«. 18.40: Dvostranske pogodbe (g. Josko Rozman). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura. 19.50: Pregled sporeda. 20: O zunanji politiki (g. dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Konec tedna bodi tak, da bo zadovoljen vsaki! 22: Napoved, poročila. 22.15: Vesel konec tedna.

Kulturna obzora

Ob 100 letnici slovenskega optimista

(JANEZ MENCINGER 26. III. 1838 — 12. IV. 1914.)

Kmet bo potrpel in pretrpel. Graščine bodo razpadle in lužinska kladiva utihnila: naš kmet pa bo še vedno nosil dolge škornje in irhaste hlače ter svobodno ukal na planinah. (Moja hoja na Triglav. Str. 42.)

Stavkov, ki bi dihali tako trdno vero v večno in neomajno silo slovenskega kmeta skoro ne srečavamo več v slovenski knjižnici. Res je: med temi in takimi besedami ter nami so svetovna vojna in kriza in vsa strahotna socialna in politična trenja današnjih dni, ki so nam zastarala mnogo smisla za vedre strani življenja in nam slabijo silo ter pogum za borbo. Res je: danes je težje biti optimist kakor tedaj, če si človek noče lahkomišelnost taji dejstev in se s samoprevaro prebijati skozi malodušje in brezbriznost. Toda Mencingerjev optimizem ni bil take vrste. Njegov vedri, šegavi pogled na življenje in njegov dovtip nista bila zgolj izraz ugodnejšega in manj razravnega časa, ampak orožje krepke in do jedra zdrave osebnosti, ki bi se z lahkoto znašla tudi v težjih prilikah.

Čehoslovaška republika za demokracijo in mir

Dne 19. in 20. t. m. je JČL v Mariboru priredila dve predavanji, združeni s predvajanjem filmov, pod naslovom: Čehoslovaška v vojni in miru.

Po pozdravnem nagovoru predsednika JČ lige v Mariboru g. dr. Kuvkova je povzel besedo predsednik JČL v Ljubljani g. dr. Stare, ki je očrtal pomen Čehoslovaške v današnji Evropi. G. konzul Minovsky pa je navzoči publiko, ki ga je sprejela z navdušenim aplavzom in vzkliki bratski Čehoslovaški, v stvarnem govoru orisal borbo za obstanek čehoslovaškega naroda v preteklosti in današnji borbo za čim lepšo bodočnost. Govoril je o vseh problemih, pred katerimi je bila CSR postavljen po osvoboditvi in povedal, kako je bratski narod vse te probleme, kolikor je le bilo v njihovi moči, tudi častno rešil. Mnogo števil nas je potrdilo v veri, da je CSR edina država na svetu, ki je svojim manjšinam vsaj tako pravična kakor katera koli druga država.

V filmu smo videli nekatere prizore iz življenja obeh velikih predsednikov republike: dr. Masaryka in dr. Beneša. — Film iz življenja čehoslovaških legio-

Mencingerjev filozofski optimizem, ki je simpatiziral z načeli pozitivnega idealističnega krščanstva, tvori nekak prehod od prvih slovenskih liberalcev Stritar-Tomšičeve fiziognomije, ki še niso glasno oznanjali zadnjih kulturno bojnih ostrin doslednega liberalizma na ljubo narodnostnemu osveščanju širokih ljudskih množic do generacije neizprosnih borcev za novi svetovni nazor, kakršna sta Aškerc in Tavčar. Bolj kakor katerikoli izmed njegovih sodobnikov se je pečal z modernimi družbenimi teorijami, ki jih je v skladu z razmerami, v katerih je živel in v duhu svoje pomirljive prizanesljive narave odklanjal, saj jih je poznal le več ali manj iz knjig ne pa kakor na primer Aškerc iz opazovanja.

Mencingerjev sončni optimizem bi nam danes ne smel biti le tolažba in počitek v krvavi resnobi današnjih dni, ampak svetel vzgled, ki bolj kakor kedaj koli zasluži, da ga posnemamo. Šele kadar se v naučili smehljati se kakor Mencinger v »Cmokavzarju in Ušperniku« in konkretno filozofirati kakor on v »Abadonu«, bomo dobro pripravljeni na vse, kar nas še čaka. **iad.**

narjev pa nam je pokazal, kako je bila Čehoslovakom njihova domovina draga, saj so v svetovni vojni povsod organizirali svojo vojsko, ki se je borila na strani Francozov, Italijanov in Rusov proti armadam bivše Avstro-Ogrske in Nemčije. Nadaljnji film nam je predočil prizore iz kongresa 36.000 legionarjev v Pragi. — Čehoslovaška armada je bil naslov filma, ki nam je dokazala, da je republika vsestransko pripravljena, da uspešno brani svojo državo. Vojaši, ki so z lahkotnim korakom stopali mimo nas, so tak ozelo, zelo različni od onih, ki v zvočnih tednikih dnevno paradirajo pred nami s togimi koraki in s takozvano železno disciplino itd.! Čehoslovaško kmečko ljudstvo se nam je v zadnjem filmu predstavilo v vsej pestrosti svojih prelepih narodnih noš.

Obmejni slovansko čuteči Maribor je 19. in 20. t. m. jasno pokazal svoja toplja čustva za narod, ki sta mu demokracija in mir dve vrednosti, za kateri se bo v slučaju potrebe boril do zadnje kaplje krvi, in ki je tudi nam bolj kot kedaj prej svetel ideal. **M.**

Mariborska kulturna kronika

Aškerc večer pri mariborski »Vzajemnosti« je imel namen približati ne le prvega slovenskega socialnega pesnika, ampak tudi pomembnega slovenskega kulturnega delavca mariborskemu proletariatu. To nalogo je dobro rešil s svojim predavanjem prof. B. Teply, ki je v zgoščenih besedah označil dobo in razmere, iz katerih so vzrasle Aškercove socialne pesmi.

O inteligenci predzgodovinskega človeka je predaval zagrebški univerzitetni prof. dr. Gahs v mariborski Ljudski univerzi. V nasprotju s prof. Bujasom je zastopal predavatelj kot duhovnik stališče stališčnosti in zanikal, da bi se človek v teku časa razvil iz nižjih oblik življenja. Tudi človeška inteligenca je le izraz človekove duše, ki se je brez prehodov pojavila že pri prvem človeku.

Jakopič večer v Ljudski univerzi. Znani publicist g. Podbevšek je znal z mnogimi skioptičnimi slikami in raznimi podrobnostmi iz slikarjevega življenja tako približati lik našega velikega impresionista, da nam je postal ves domač. Opisal nam je njegovo življenjsko pot od dobe, ko se je še igral kot mlad vojščak s papirnato kapo in lesenim mečem pa do grenkih izkušenj v borbi s predsodki in zlobo. Z živimi besedami nam je orisal njegov boj za obliko nove umetnosti. Reprodukcijske njegove del pa kljub tehnični dovršenosti niso moške pokazati

toplega barvnega bogastva Jakopičevih originalov.

Kulturni drobiž

Naš razbor nemške literature o slovenski Stajerski, ki bi naj obsegal še razgovor o knjigi Gerharda Wernerja »Sprache und Volkstum in der Untersteiermark« (Forschungen zur deutschen Volkskunde) in o razpravi Doris Kraftove »Das untersteirische Drauland. Deutsches Grenzland zwischen Unterdrauburg und Marburg (Veröffentlichungen des Instituts zur Erforschung des deutschen Volkstums im Süden und Südosten in München und des Instituts für Ostbayrische Heimatforschung in Passau) se za sedaj ne bo nadaljeval.

20letnico osvobodjenja bodo proslavili v Guštanju in Dravogradu s koncertom združenih mladinskih zborov iz Dravograda (vodi g. Veljak), Guštanja (g. Gačnik), Marenberga (g. Tomažič), Prevalja (g. Černec) in Vuzenice (g. Cvetko). Prireditelj, nad katero je prevzel pokroviteljstvo sr. nač. dr. I. Milač in na kateri bo govoril uvodno besedo sr. šol. nadzornik g. P. Močnik, bo oddajala tudi ljubljanska radiopostaja. Koncert se bo vršil 3. apr. ob pol 11. uri v Guštanju in ob 16. uri v Dravogradu. Narodnostnega pomena te proslave na naši severni meji menda ni treba še posebej povdarjati. Posebno na koncert v Dravogradu je ugodna železniška zveza.

Dopiši »Edinosti«

Slovenski in hrvaški kmet ob Sotli

Znameniti kmetški upor se je odigral ob Sotli na hrvaških in slovenskih tleh. Reka Sotla že od pamtveka loči in spaja kmeta na enem in drugem bregu, v odločitvenih trenutkih sta si soseda še krepkeje stisnila roke prihajajoč drug drugemu na pomoč. Ni čudno — nasilstva fevdalcev so bila na obeh bregovih na dnevnem redu: da je šla tod od slovenske na hrvaško zemljo glavna prometna žila, pa so nam dokaz gradovi, še danes tod okrog živo nasejani (Smarje pri

Ješah, Rogatec, Podčetrtak, Pilštajn, Podstreda, Kunšberg, Bizeljsko itd.). Po tukajšnjih cestah je nekaj nad sto let poprej jedril znameniti celjski grof in knez Fridrik II., da povasuje pri lepi Veroniki Deseniški, lepi hrvaški plemiški cvetki. Celjani so sploh radi pohajali po teh krajih. Tako je Sotla spajala graščake in kmete. Nekaka miselna vez hrvaškega in slovenskega kmeta v tej pokrajini se čuti še danes: ob znamenitih Jevtičevih petomajskih volitvah

I. 1935. je Šmarski okraj, ki tvori od izvira Sotle pri Sv. Roku ob S. do nje kolena pri Sv. Petru pod Sv. gorami Sotlin desni breg, korporativno in ostentativno volil opozicijsko listo hrva. kmetškega voditelja dr. Vladka Mačeka. Isto vidimo tudi v brežiškem srezu. To ni slučaj, tudi ni »kuga«, kakor so ob tisti priliki vedeli razlagati razni agitatorji prikazujoč vpliv sosedov kot neko hrvaško propagando za hrvaške interese odtodno vse skupaj za nekak »hrvaški imperializem«. Danes se nam vidijo te govornice smešne in takšni »dokazi« jalovi. Vzroki za orijentacijo slovenskega obsojalskega kmeta in poljedelca (drugega tam itak ni) so globlji: neverjetno siromaštvo prebivalstva, ki ni videlo nikjer kake pomoči. Niti dobre volje, niti hotenja ni bilo, ki bi dejansko pokazalo svojo ljubezen do teh krajev zapuščenih pokrajin v tistih časih, ko je bila gospodarska kriza na višku, a so poleg te tople ubogega človeka še druge šibe božje, kakor povodnji, slabe letine in živinske bolezni. V ljudstvu se je vzbudil duh odpora zoper nevzdržne domače razmere. Ta duh je slutil pri sosedih nekaj odrešilnega: Sotla ni le mejla razdvajajoč, zopet je družila oba dela, imajoča pred sabo iste smotre. Slovenski kmet, kmetič in poljedelec sploh je videl v dr. Mačkovem pokretu predvsem kmetški pokret, pokret z močno socialno noto, in ta pokret je bil vodilo našega ljudstva za združitev s hrvaškim tovarišem. Zanimivo je, da je inoč no odjeknilo po vsej Sloveniji, saj najdemo povsod med kmeti tega pokreta navdušene pristaše, čeprav je bila vsaka politična agitacija otežkočena, če že ne onemogočena. Da so k temu pokretu pristavili ali vsaj želeli pristaviti svoje politične piskrčke nekateri vodje in voditelji »širokih množic«, bi niti ne bilo važno omeniti, če pomislimo, da je Mačkov kmetški pokret odjeknil v slovenskemu kmetu brez njih prizadevanja le kakor odgovarjajoč ton v rezonančni omarici. V vsem dejanju in nehanju naših ljudi vidimo nekakšno samopomoč: zgodovina se ponavlja.

Gibanje za izboljšanje življenja, kakršnega kaže hrvaški sosed na levem bregu Sotle v samoudejstvovanju na gospodarskem, kulturnem in prosvetnem polju, z organiziranim gospodarske Sloge, pobijanjem analfabetizma in drugimi koristnimi napravami, je odjeknilo tudi pri nas, čeprav je težje izvedljivo. Toda poizkusi so se bili pričeli, akoravno gospodarska struktura okraja že sama na sebi ne more nuditi posebne opore. Malokmetiški svet, razkosan na številne družine (posledica dednega prava), hribovit, pa siven, s slabimi komunikacijami, s prezadolženimi gospodarstvi, visokim procentom izseljevanja itd. ne more vzdržati tistega ravnesja, ki bi ga pogledajoč na drugi breg želel doseči. Vendar že stremenje za izboljšanjem življenja, ki ga je izrazilo ljudstvo kot protest z deklaracijo za kmetški pokret dr. Vladimira Mačeka (ki je — zanimivo! — tudi sin pokrajine od Sotli, kakor Matija Gubec), je že neke vrste socialno gibanje.

Da tu pri nas samopomoč ni tako uspešna, so vzroki tudi v kulturni zanemarjenosti pokrajine, ki je pač posledica gospodarskih težav in neprilik. Do zedinjenja je pokrajina ob Sotli še tja daleč notri v »Urwald« segajoča veljala za kazensko kolonijo vsega uradništva, ki je moralo v te kraje »po potrebi službe« in za kazni. Ljudstvo, že itak nezaušno do gospode, in »Gospoda« so si ostali tuji, hladno, skoraj sovražno motreči drug drugega. Domače inteligence ni bilo ali pa je šla za kruhom drugam. Nekoliko je pred leti krenilo tudi to zadržanje v ugodnejše kolesnice, ko so se poprijeli dela za izboljšanje življenja prebivalstva kmetiki po kretaši in kulturni delavci, učitelji ljudskih šol. Ti so se posvetili gospodarsko-prosvetnemu delu za napredek okraja z gradnjo cest, izboljšanjem gospodarstev z modernjšimi sredstvi, publicistično propagando, kmetško-nadalji šolami, tečajji in predavanji. Problem je ostalo še dosti. Gospodarsko vprašanje se seveda ne da rešiti samo s kulturnim prizadevanjem, toda začetek je bil dober in v ljudstvo je vsekakor po vseh okoliščinah stopilo neko drugačnejše motrenje lastnega položaja. A ne samo to. Propaganda pisateljev pokretašev je opozorila na obsojalsko pokrajino in problem Sotle (regulacija) tudi našo javnost, ki je postala na ta košček pozabljene slovenske zemlje pozornost, kar tudi ne sme mimo nas. Končno pozornost na zapuščeno revno pokrajino pa so vzbudile še zadnje že omenjene volitve, ko je ljudstvo jasno demonstriralo proti obljubam, dostikrat govornim, a nikdar izpolnjenim. Dasi ravno že nihče ničesar več ne veruje, v izboljšanje s tujo pomočjo nič dosti, je kljub temu storjen korak naprej. Sotla sicer ob povodnjih (po 5krat letno) še vedno ruši bregove in poplavlja travnike in polja ter grozi vasem, živina še vedno radi uživanja slabe poplavljenice krme in metiljavnosti poginja itd. Melioracijska dela nujno kličejo k rešitvi. In še sto drugih zadev čaka, da se jih kdo usmili. Toda nekega dne bo tudi tega konec. Ne gre drugače, treba si je pomagati in urediti življenje, kakor je pač trenutno mogoče: vedeti pa mora kmet, da je lastna pomoč najboljša moč. Tudi če je treba jesti slabše osoljeno, čuvati večni ogenj pa tu in tam močnejše zadržati pas. **šek.**

Vojniki

Okrožni odbor Društva kmetških fantov in deklet v Vojniku priredi v Kmetškem domu dne 27. marca po lutranji maši svečano proslavo Matije Gubca. Na sporedu je deklaracija »Kronanje v Zagrebu«, govor o stari pravdi ter slavnostni govor delegata Zveze kmetških fantov in deklet iz Ljubljane. Igra tamburaški zbor Društva kmetških fantov in deklet iz Škofje vasi. Po proslavi pa bo občni zbor okrožnega odbora za okrožje Vojnik. Vljudno vabljeni vsi prijatelji kmetškega pokreta.

Frankolovo

Pred dnevi smo izvedeli, da se naša pomozna pošta prestavi oz. preseli od Snablne v Društveni dom, ne oziraje se na to ali je to ljudem prav ali ne. V tej hiši je bila pošta že and 50 let ter smo bili s poslovanjem popolnoma zadovoljni. Zdalj pa je nenadoma nastopila nujna potreba, da se pošta preseli, da se na ta način zadovolji par gospodom, ki so že delj časa gojili to željo. Pozivamo pošto direkcijsko, naj se ob takih slučajih upošteva volja in želje večine. Saj je menda ljudska volja merodajna?

Socka

Cesta Frankolovo—Socka—Dobrna. Pred desetimi leti se je pričela akcija za zgradbo te nujno potrebne ceste. Nekaj časa se je oblast še zanimala za to gradbo, a polagoma je na sreskem cestnem odboru in pri banki upravi zadeva zamrla. Ponovno smo že pozivali merodajne činitele, na tozadevno kaj ukrenejo, pa je podoba, da jim je postalo to vprašanje deveta briga. Ta cesta bi predvsem služila kmetškemu ljudstvu, pa zategadelj menda zanjo ni potrebnega razumevanja. Tujci, ki prihajajo letovat v Dobrno, izrekajo o sedanji cesti kaj nevesele izjave. Posebno čudno se jim zdi, da je del ceste v topliškem rajonu asfaltiran, nadaljevanje proti Frankolovu, kjer večinoma hodijo in vozijo kmetje, pa tako, da ga je težko opisati. Za kmete naj bi bilo torej vse dobro — kaj? To se dan za dnem vprašujemo. Kmet naj dela in garaj, naposled pa še v blatu utone. Kje ste vi poklicani in samozvani? Kje je vaša skrb za slovenskega kmeta? Mar nimate nič smisla in srca za kmeta? Dokler bo »gospoda« vodila kmeta, tako dolgo bo kmet hodil raztrgan in lačen po blatnih cestah. F. P. kmet.

KUPUJTE PRI TVRDKAH, KI OGLASUJEJO V »EDINOSTI«!

Svetovalec

»Edinosti«

ODGOVORI

I. Š. Gaberje pri Celju. Iz Vašega pisma ne izhaja, kdo in čemu je »sosesko« delil, kajti, če je to izvršil komisar za agrarne operacije, je gotovo poskrbel za to, da bo imela Vaša hiša zvezo z javno cesto tako, da bi torej Vi oziroma Vaša posestna prednica bil lastnik te poti. Sosed bi pa eventualno imel pravico so-uporabljanja poti. Če je delitev izvršil imenovani komisar je gotovo v njegove delilnem načrtu oziroma odloku odrejeno komu pripada navedena pot. Če so si pa prejšnji solastniki sami razdelili, morate dobiti pogodbo ali sodni izrek o tem, iz katerih bo razvidna usoda te poti.

Sosedovo zatrjevanje bo držalo, če nimate močnejših dokazov kot samo uganjanja, kajti on je lahko tudi samo ustmeno dovolil Vaši posestni prednici uporabo poti do preklica in ima po Vašem zatrdilu samo 1 pričo, pa ta zadostuje, ko nimate — vsaj po pismu sodeč — Vi nobenega protidokaza.

Ni jasno kako sta se s sosedom dogovorila glede postavitve lesenega mostička, od točne vsebine dogovora je pa odvisno, ali je bil sosed upravičen odstraniti mostiček. Prav tako je pa tudi od tega odvisna vsebina in rok za vložitve tožbe. Če je umestna tožba radi motenja posesti, jo morate vložiti v 30 dneh računano od 18. t. m. Taka tožba Vas veliko ne bo stala in bi pravda tekle pred okrajnim sodiščem, toda na podlagi Vaših podatkov ne vemo ali je taka tožba tu utemeljena. Zato Vam svetujemo, da si pravni pouk poiščete pri odvjetniku, kjer boste v ustmenem podajanju navedli izčrpno ves dejanski stan, kar bo šele omogočilo pravilno rešitev. Lahko se pa za pravni pouk podaste tudi na okrajno sodišče, kjer ga na uradni dan dobite brezplačno. Svetujemo Vam to še posebno za slučaj, da bi bila vendarle na mestu tožba radi motenja posesti.

Na zadnje vprašanje Vam še sporočamo, da mora biti ograja iz bodoče žice oddaljena 1 m od javne ceste, višina pa ni predpisana.

Fr. Sch. Studenci. Po uveljavljenju novega obrtnega zakona (9. XI. 1931) bi bili morali prijaviti svoj obrt prvostopenemu občemu upravnemu oblastvu, narkar bi Vam ostala brez nadaljnje obrtne pravica, tako pa je po našem mnenju ugasnila. Svetujemo Vam pa, da o stvari informirate podrobno referenta za obrt pri načelnstvu, ko Vam je glede na opisano po § 451 obrtnega zakona olajšana pridobitev obrtne pravice.

Odrežite in priložite vprašanju

Svetovalec
»Edinosti«

odgovarja samo na vprašanja, ki jim je priložen ta odrezek!
»EDINOST« 26. marca 1938

Za dom in pridne roke

Materinstvo in vzgoja

Higijena dojenčka. Te besede so namenjene predvsem kmečki materi, vendar sem uverjena, da bi ne bilo napak, če bi si jih tudi marsikatera meščanka vzela v dobro.

Svojemu malčku, svojemu največjemu zakladu in veselju mora posvetiti mati največjo pozornost v vsakem pogledu. Predvsem pa, kar se tiče higijene. V prvi dobi življenja ustvarjamo otroku vso podlago za njegovo poznejše zdravje. Ključne raznih bolezni, ki se ukoreninijo v nečistem telesu, je pozneje težko ali sploh nemogoče odpraviti. Tega se naše počeželske matere pogosto ne zavedajo. Ne samo, da grešijo z ozirom na dojenčkovo telesno higijeno, kar se tiče snage, še bolj ga strupijo pri prehrani. Ni torej čudno, da najdemo na deželi, kjer si zamišljamo same zdrave, rdečelične otroke, toliko šibkih, nerazvitih in že v rani mladosti z različnimi boleznimi obremenjenih otrok. — Ena najgrših navad, ki jo pogosto opažamo, je ta, da mati hrano, ki je namenjena otroku, najprej sama zgrize ali vsaj v svojih ustih preizkusi, če ni prevroča, jo nato vrne na žlico in da otroku. Koliko bacilov, za katere se mogoče niti sama ne zaveda, da jih vsebuje njena slina, zanese s tem v otroka. Njej so lahko ti bacili neškodljivi, a nežno dete jih ne prenese. Istotako zagreje takšna mati v svojih ustih vodo, preden jo da otroku. Takšen postopek je vreden največje graje in ga niti pri živalih ne najdemo. Vsaka mati bo itak hrano, namenjeno otroku, najprej poskusila, da se prepriča, če ni prevroča. Potem ga lahko krmi brez skrbi. Da pa bi otroku grizla hrano, je še bolj nespartmetno početje, ker to, česar si otrok še sam ne more zgristi, sploh ne spada v njegov želodec. — Zelo neprevidna je tudi mati, ki da otroku kruh, jabolko ali slaščico in ga pušči brez nadzorstva.

Dnevno pospravljanje

Vsaka gospodinja loči dvojno pospravljanje. Dnevno ali vsakdanje pospravljanje, ki ima namen, spraviti v red to, kar smo razvlekli in onesnažili tekom dneva. Glavno pospravljanje nastopi le parkrat na leto in ima namen, urediti in očistiti do najmanjših podrobnosti celo stanovanje.

Dnevno pospravljanje opravljamo vedno zjutraj. Takrat si gospodinja najlažje pritrudi toliko časa, da uredi stanovanje. Pa tudi prijetneje je, če je že v jutranjih urah stanovanje v redu. Meščanska gospodinja si stanovanje hitro uredi. Največ časa si vzame posteljanje. Tako, ko družina vstane, odpre okna. Posteljnino zloži na okna ali na balkon. Nato gre opravi sebi in otroke ter kuhat zajtrk. Medtem se posteljnina dobro prezračuje. Po zajtrku uredi postelje, pravilno razvrsti vse predmete po stanovanju, pomete in ko se vleže prah, pobriše pohištvo. Da pa ne bo prevelikega prahu, je dobro metlo ali omelo poprej oprati in dobro otresti. Še bolje pa je, če namesto pometanja vzamemo mokro čunjo in tla pobrišemo. Saj pri pometanju ne zaprašimo samo onih stvari, ki jih lahko obrišemo, temveč tudi zavese, posteljnino, ročna dela, cvetice itd.

Meščanski ženi je jutranje pospravljanje stanovanja nekaj samo po sebi razumljivega. Kmečki ženi pa je drugače. Ob prvi zori mora vstati, še utrujena od prejšnjega dne. Hitro mora skuhati zajtrk in iti z ostalimi na polje. Kaj pa stanovanje? Tako razmetano vendar ne more ostati. Tega se zaveda tudi vsaka kmečka gospodinja, zato hitro nekoliko zravna in pokrije postelje, pomete sredino sobe in že hiti na polje. To pa ni

Otrok plazi po tleh, ki so posebno v kmečki hiši navadno nečista, in bo stokrat položil kruh na tla, potem pa zopet v usta. Tudi na tleh pobere vsako stvar in jo zmaši v usta. Občudovanja vredno je, da otrok vse to sploh prenese. Seveda, posledice se pokažejo pozneje. — Posebno poglavje pa je steklenica za mleko. Kmečka mati ali delavka kaj kmalu prenaha z dojenjem, ker jo to ovira pri delu. Otroka navadi na steklenico. To končno ni nič tako slabega, če bi to steklenico po vsakem obroku temeljito oprala. Steklenico splahne samo za silo, cevke in sesalca pa navadno sploh ne. Ostanke mleka se skisajo in že obupen duh bi moral opozoriti mater na to. In otrok naj črpa iz te posode svojo telesno moč? — Neštokrat dnevno bi morala mati umiti svojemu otroku roke. Otroku prične vse, plazi po štirih, slini roko in z oślinjeno roko grabi zopet po tleh, tako da ima v kratkem času cele skorje nesnagne na rokah. Otrok sploh ne spada na tla, najmanj pa na nečista tla brez nadzorstva.

Pri omenjanju potom slin in skozi usta sprejete okužive naj omenim še nekaj. Matere, ne navajajte otrok na poljubljavanje. Pametna mati ne bo niti sama poljubljavanje svojega otroka na usta, kaj šele, da bi to dopuščala tujim osebam. Če že moraš poljubiti otroka, poljubi ga na čelo, lice ali ročico. Tudi otroka navadi, da bo v slučaju, če že mora sprejeti neizbežen poljub od tetke ali strica, nastavlil čelo ali lice. Naravnost grozno pa je slišati, kako navajajo nekatere matere svojega otroka o bpriliki vsakega obiska iz sosesčine: »Poljubi strica, poljubi teto!« Ako želiš svojemu otroku dobro, boš pretrpela rajš zamero neuvidevni ljudi, kakor pa bi pustila, da je ogroženo zdravje tvojega otroka. (Dalje).

prav. Bolje je nobeno pospravljanje, nego takšna površnost. Zena v hiši je v prvi vrsti mati in gospodinja, potem šele poljska delavka. Dobra gospodinja bo tudi v slučaju, da pride dve uri pozneje na polje, opravila isto, kakor površen hlapec ali najet delavec. Torej, najprej napravi red v hiši, potem se boš s tem večjim veseljem lotila zunanjega dela. Nikar ne bodi površna, čeprav se ti mudi. Površno pospravljanje povzroča slab duh v stanovanju in redi golazen.

Predvsem pogrešamo v kmečkih stanovanjih zračenje. Le redkokje vidimo zjutraj posteljnino na oknu ali plotu. V kmečkih posteljah imajo navadno takozvane slamičaste, napolnjene s slamo ali koruznim liciem. Če tega ne zračimo, prične smrdeti. V taki postelji se človek le slabo odpočije. Kako prijetno pa se odpočije utrujen poljedelec v postelji, ki je zrahljana in diši po solncu in svežem zraku. Torej na zrak s posteljnino! Medtem, ko se posteljnina zračuje, vzami metlo, jo namoči v vodo, otresi in dobro pometi vse prostore. Ne pa samo po sredini, temveč tudi pod posteljami in omarami. Nato postelji postelje, uredi pohištvo in poidi na polje. Prah boš pobrisala lahko pozneje, ko se vrneš domov radi kosila.

Gospodinja, kateri ni mar snaga in red, bo našla vedno dovolj izgovorov, s katerimi bo skušala opravičiti nered v svojem stanovanju. Takoj v začetku si naj kmečka gospodinja pripori vsaj eno jutranjo uro za urejevanje in pospravljanje doma. Kmalu se bo družina privadila, da gospodinja ob tistem času ni za nobeno drugo stvar na razpolago.

Presadite in pognojite svoje sobne rastline

Sobne rastline ali lončnice pozimi mnogo trpe. V sobah včasih kurimo, včasih ne. Sedaj je zrak prevroč, sedaj premrzol, vedno pa presuh in rastlina zaostane v rasti ali pa se nepravilno razvija. Toda sedaj je tu pomlad in lončnice bodo oživele. Ne pa brez naše pomoči. Izkušnje so pokazale, da se sobne rastline bujnejše razvijajo, če jih vsako pomlad presadimo. Na rastlini takoj vidimo, če je lonček premahnen. Vzamemo torej večjega, ker korenine morajo imeti dovolj prostora, da se razvijajo.

Ko smo si pripravili nov lonček, vzamemo rastlino previdno iz starega. Novi lonček poprej namočimo v vodo, katera se vpije v glino. Staro zemljo presejemo, korenine cvetice pa previdno malo pristrižemo. K stari zemlji dodamo nove zemlje, ki smo jo vzeli iz tople grede. Nato položimo rastlino v novi lonček in jo dobro zagrebemo s pripravljeno prstjo. Takoj nato jo zalijemo z gnojnico. Ker bi

pa sama gnojnica bila premočna, jo pomešamo z vodo (vsake pol) in jo precedimo skozi staro sito ali krpo. S to mešanico zalije lončnice pustimo dva dni na prostem, da nam ne zasmrdijo stanovanja. Nato se prične redno zalivanje s prestano vodo. Ne smemo pa pozabiti, postaviti cvetice večkrat na sonce.

Praktični nasveti

Beljak od jajca z lahkega stepoš v sneg, če mu dodaš malo citroninega soka. Posebno velja to za vložena jajca.

Kuhinjska sol kot hišno zdravilo. Trudne noge umivaj v močni raztopini soli. Noge se bodo okrepile in čutila boš veliko olajšanje. Raztopina soli je zelo dobro sredstvo pri lažjih vnetjih grla. Pri nahodu potegni raztopino kuhinjske soli skozi nos. Prepričala se boš sama o uspehu.

Kako zmanjšaš zamašek iz plutovine? Zamašek, ki je prevelik, ne smeš obrezati na zunanji strani, ampak izreži iz sredine kosček v obliki klina. Zamašek bo šel v odprtino in dobro držal.

Kako postopaš z volnenimi stvarmi? Volnenili stvari ne smeš nikdar namakati. Takoj sproti jih operi v mlačni vodi. Oprane ne obečaj, temveč razgrni po deski.

Čiščenje igralnih kart. Zavri v 1 l vode 20 gramov milnih korenin, prideni 15 gramov škroba in raztopino od 15 gramov boraksa. Čez 10 minut postavi vse skupaj na hladno in ohlajeno tekočino filtriraj. Končno obriši igralne karte z gobo, namočeno v to tekočino.

Ogledal ne smeš nikoli obesiti tako, da sveti sonce naravnost vanje, sicer postanejo oblachna in neuporabna.

Če je led presoljena, kuhaj v nji srebrno žlico. S tem odvzameš jedi prekomerno slanost.

Čistona da mnogo več soka, če jo segrejemo, preden jo iztisnemo.

KUHINJA

Dva dneva v tednu

Opoldne: 1. Krompirjeva juha. 2. Jetra z zeljem. 3. Sirov kolač iz krhkega testa. Zvečer: Krompirjevi rezanci. Solata.

Opoldne: 1. Goveja juha z rezanci. 2. Govedina. Porova prikuha. Krompirjev pire. Zvečer: Rižev praženec. Kompot.

Jetra z zeljem. Telečja jetra narežemo na precej debele reznje, opramo in na masti rahlo opečemo. Zeljnate liste osušimo, izrežemo kocene in poparimo s krompom. V te liste zavijemo jetrne reznje. Nato zarumenimo na masti, v kateri smo opekli jetra, drobno zrezane čebule, pridenemo popra, soli, žlico paradiznikove mezge, vse dobro združimo in damo potem na to v zelje zavita jetra, povrh pa koške slanine. To pečemo v vroči pečici približno ¼ ure, dokler ne postane slanina rjavkasta.

Sirov kolač iz krhkega testa. 15 dkg opresnega masla zdrobimo in zmešamo z 18 dkg moke, 3 dkg sladkorja in dodamo sesekljanih limonovih lupin, eno jajce, dve žlici smetane, žlico ruma in noževno konico jedilne sode. Na hladnem spočito testo razvaljamo in prerežemo na pol. Eno polovico denemo v dobro namazan pekač in jo namažemo z nadevom, pokrijemo z drugo polovico testa, pomazemo z jajcem in potisnemo v pečico. Ko je kolač pečen, ga potresemo s sladkorjem in razrežemo. Nadev: Mešamo 4 rumenjake in 15 dkg sladkorja, dodamo 30 dkg zdrobljenega sira, limoninih olupkov, 14 dkg olupljenih in zmletih mandeljnov, malo soli, in če je sir presuh, še nekoliko smetane. Lahko dodamo tudi 3 dkg rozin.

Porova prikuha. 1 kg pora osušimo, zrežemo na koške in poparimo. Potem ga odcedimo, operemo in pristavimo v sveži topli vodi. Medtem naredimo prežganje iz 4 dkg

masti in 3 dkg moke. Ko moka zarumeni, dodamo še sesekljanega česna. To zalijemo najprej z mrzlo, nato s porovo vodo, končno dodamo še kuhan por, soli, popra ter vse skupaj prevremo. Od vsega začetka kuhamo s porom tudi nekaj na kose zrezanega krompirja.

Rižev praženec. Riž kuhamo na mleku, kateremu smo dodali soli in sladkorja, dokler se ne zgosti. Potem ga damo hladit. Hladnemu pramešamo dva rumenjaka, pest rozin in sneg dveh beljakov. V pekači segrejemo kos opresnega masla, strememo vanjo rižovo zmes in postavimo v pečico. Ko je praženec nekoliko opečen, ga raztrgamo z vilicami in še malo zarumenimo.

PERUTNINARSTVO

Koklja in valjenje

Koklji podložimo skrbno odbrana jajca. Njo namestimo v primernem prostoru, na podstrešju ali v kakšni prazni sobi. Prostor mora biti suh, ne presvetel, tih, varen pred prepilom, mačkami, psi, podganami in drugo nadlego. Gnezdo namestimo v nizek, največ 8 cm visok zaboj ali košaro, da koklji ne bo treba skakati v gnezdo. V gnezdo denemo prapro, ker odganja uši. Dobro je kokljo in gnezdo naprašiti z mrčesnim praškom. V bližini gnezda namestimo vodo, suho zrnatno krmo in prašno kopol. Sveže krme in med valjenjem ne smemo pokladati.

Med valjenjem koklja večkrat zapusti gnezdo. Če bi se zgodilo, da bi se v prvem času otrebila v gnezdu, je treba jajca umiti v topli vodi (28° C). Ne smemo jih pa brisati. Koklja med valjenjem jajca obrača. Rumeljake je lažji od beljaka in splava pod vrh. Razvijajoče piščice bi se zadržile že v jajcu, ako bi ga koklja ne obračala. Če hočemo to obračanje nadzirati, napišemo na zgornjo, spodnjo, levo in desno stran jajca številke od 1-4. Prvi dan je dopoldne na vrhu številka 1, popoldne 2, drugi dan dopoldne številka 3, popoldne 4. Nato se ta red ponavlja. Če koklja kakšnega jajca ne obrne, napravimo to sami. Če je kakšno jajce dalje časa na zunanji strani gnezda, ga premestimo v sredino.

V dobi valjenja dvakrat pregledamo jajca. Prvič šesti, drugič pa dvanaesti dan. Gladimo proti luči. Jajce držimo pred jajčasto izrezo v lepenki, za katero je luč. Če je šesti dan jajce popolnoma prozorno, je neoplojeno in ga še lahko uporabimo v gospodinjstvu. V ostalih jajcih že opazimo zarodek v obliki velikega pajka. — Dvanaesti dan sledi drugi pregled. Če najdemo še kakšno prozorno jajce, ga odstranimo. Za gospodinjstvo sedaj niso več uporabna. Najnevarnejši je dvajseti dan valjenja. Tedaj pustimo vse popolnoma v miru, da zaroda ne prehladimo. Piščančki so v tem času zelo občutljivi. Naslednji dan nas pozdravi veselo čivkanje. Lupine odstranimo, prve osušene čivkače koklji odvzamemo in prenesemo v gorak prostor. V škatlji, nastlani s perjem pokačajo ostale. Največ, kar smemo pomagati ob izvalitvi je to, da rahlo udarimo s ključem po jajcu, da lupina poč. Odluščiti pa lupine ne smemo. Pretrgali bi jajčno mrežo, v kateri so krvne žilice, in piščice bi izkrvavele.

Enodnevnih piščančkov ne krmimo. S seboj so prinesli v telescu živeža za dva dni. Take piščance najlažje razpošiljamo tudi na večje daljave.

Iveri

Peri in umivaj svinjo kakor le hočeš, vedno se bo vrnila v blato.

»Svoboda ni anarhija. Svoboda je tudi red in disciplina.«

(Pok. Antonin Švehla.)

ŽIVCI

V postu se lahko kaj napiše o naših živcih, a prej ni kazalo ljudem kaliti veselja. Spominjam se profesorja iz gimnazijskih let — ta profesor je že umrl, zato me gotovo ne bo tožil, da ga žalim ali kaj enakega — ki je imel hvalevredno navado, da je rekel dijaku, ki je hotel vedeti več, kakor je bilo v knjigi:

»Le počakajte, vse ob svojem času!« Če je bil dijak pameten, ni več spraševal; po navadi pa so bili taki dijaki, ki so začeli spraševati, neugnani in neučakani. Niso lepo sedli in čakali na oni čas, ko se jim bo razodela resnica, ki so je bili žejni; ampak so šli in si poiskali sami odgovore. Našli so jih na ulicah, sredi onega življenja torej, ki ni imelo z gimnazijo nikoli nič skupnega. Začeli so prinašati ulična razodetja v šolske klopi, hoteli so sploh več vedeti ko profesorji, ki so bili izšolani; delali so kratkomašo revolucijo v malem in sam bog ve, kaj bi se še znalo izcimiti iz vsega, da ni posegla vmes višja sila in jim sama pomagala med razodeto življenje.

Poslej, ko me je življenje že malo izučilo ter so se mi živci precej pomirili, se vedno pogosteje spominjam na zlati nauk starega gospoda profesorja: Vse ob svojem času! Če bo šlo tako naprej, kot gre z mano, se bom sčasoma povsem strinjal z njim. O, ni več dolgo, ko bom tudi jaz lahko sedel tam za isto mizo z žandariem in plačal pol litra belega! Ko se bo to zgodilo, mi bo kakor Simeonu, ki je čakal vse življenje

na Jezusovo rojstvo. Nič več ne bo hotel, začel bom skrbeti za ženo in otroka in rekel si bom: »Poslej bom lahko v miru umrl.«

Vse ob svojem času! Zakaj bi človek silil z glavjo skozi zid, zakaj bi si napegnjal živce? Ali nimamo koledarjev? V njih je vse lepo urejeno in porazdeljeno na dneve, tedne in mesece. Na pust norimo, na pepelnico pa se potresamo s pepelom. Če ima kdo na pepelnico mačka, ve, kaj se pravi post; tudi nekatera dekleta ga občutijo, če jim je kri s kakim kurentom preveč zavrela. Tako je tudi zame prav, da šele v postnem času prihajam z leviti, ko so se ljudje že po mili volji naživeli in izdivjali. Zakaj bi jim človek kvaril veselje ob času, ki ni namejen za pokoro.

Ondaj je umrl prijatelju najboljši prijatelj. Umrl prijatelj je bil predsednik, najboljši prijatelj pa podpredsednik istega društva. Prijatelj je stopil v hišo umrlega in zaklical pri vratih:

»Zakaj si nam umrl, oče?«

Pokojnikovi otroci in zalujoča vdova so zajokali še huje; tudi najboljši prijatelj se je razjokal. Potlej se je prijatelj postavil ob krsto in začel slaviti umrlega; nobene predsedniške zasluge umrlega ni pozabil, rajši je še kaj malega dodal, kakor da bi zamočal in bi ga nazadnje pekla vest. Vsi so bili ganjeni, kajti šele zdaj se jim je razodelo, koga so izgubili; vsak je spoznal, da je prijatelj dober govornik. Na koncu je stis-

Na kaj žena v zakonu rada posabi

1. Da ne sme kazati ljubosumnosti, čeprav trpi. S tem zbudi samo možovo trmo.
2. Da ne sme reči o ženski, ki se zdi možu prikupna, da je grda ali celo malo-pridna.
3. Da mož ne sme vedeti, da ga ona bolj ljubi, nego on njo.
4. Da možki ne mara solz.
5. Da mora ostati mlada, lepa in privlačna ter se radi tega negovati.
6. Da bi se morala naučiti spoštovati možev poklic.
7. Da mora možu premnogokrat odpustiti, če jo užali in pozneje ne več o tem govoriti.
8. Da gre ljubezen res skozi želodec.

Dobrega moža spoznamo na ženinem obrazu, dobro ženo na moževi srcači.

Z ljudmi, ki imajo naočnike, moramo biti oprezní. Nekateri jih nosijo le zato, da bi jih smatrali za kratkovidne.

Govor Adolfa Hitlerja na Dunaju. Pogled na zbrano množico na trgu Neznanega vojaka.

V hipu preprečena vojna

Poljska in Litva sta po 17 letih ustvarile prijateljske odnose

Koncem preteklega tedna je Evropo obšel velik strah: med Poljsko in malo Litvo je izbruhnil tako oster spor, da je bilo pričakovati oboroženega spopada, ki bi se bil v tem slučaju izpremenil v okupacijo. Stvari so se razvijale s filmsko brzino. Poljska vlada je pretekli petek postavila litvanski vladi ultimatum, da ima sprejeti brez pridržka v celoti osem točk poljskih zahtev. Neposredni razlog za to pa bila ustrelitev nekega poljskega vojaka na meji s strani litvanskih obmejnih stražnikov. Vedeti je treba, da Litva celih sedemnajst let v svoji jezi radi Vilne ni vzdrževala nobenih diplomatskih stikov s Poljsko. Med obema državama niso vo-

zili vlaki, ceste so bile zaprte, tudi telefonskega in telegrafskega prometa ni bilo. Za Poljsko je bilo stanje tembolj neznosno, ker je Litva označila v svoji ustavi Vilno kot svoje glavno mesto. Vilna je pa kot rojstno mesto maršala Pilsudskega (tam počiva njegovo srce) za Poljake nekaj drugi Krakov. Izzivanje Litve je bilo torej tem večje. Ultimatum je potekel v soboto ob 9. uri zvečer. Litvanski parlament se je predpoldan sestal, prav tako je dolgo konferirala vlada. Na litvanski meji je stalo 50.000 mož, maršal Rydz-Smigly je bil že v Vilni . . .

Litva je pred potekom ultimata pokleknila na kolena in sprejela vse točke poljskih zahtev. Do 31. t. m. bo vzpostavila normalne odnose s Poljsko, ki je na ta način napravila konec nezdravemu stanju. Sedaj so na Poljskem in v Litvi veselili, da je vse izteklo tako gladko in brez prelijanja krvi.

Novi ukrepi v sovjetskem letalstvu

Beg ruskih letalskih oficirjev je izzval v Moskvi veliko poirtost.

Iz Leningrada poročajo, da je vsled bega poročnika Uniševskega in podporočnika Gureva z letalom v Estonijo zavladala v moskovskih krogih velika pobitost. Odslej dobijo sovjetski letalci za večbalne polete samo točno domerjeno količino goriva, poleg tega bo letel z vsakim letalcem še po en zanesljiv komunist. Mehaniki, ki so pred begom pregledali motorje, so bili aretirani, prav tako politični komisar eskadrile Janson. Skupaj je aretiranih 20 oseb, med drugimi tudi komandant eskadrile Komarov.

Najdeš gospodo z lakajsko dušo in lakaje z gosposko dušo.

Resnica in rože so polne trnja.

Angleški kralj in kraljica na obisku pri revnih deci.

nil prijatelj vdovi roko in ji povedal, da je on stril svojo dolžnost. — Prijatelj naj boljšega prijatelja pa je bil obenem pred sednik drugega društva. (Pri nas je sploh razširjena ta lepa navada, da je vsak kje predsednik ali načelnik, če ne društva, pa vsaj predsednik odseka. Tako ni nihče manj ko drugi, vsi so srečni, vsak ve že vnaprej, da bodo po smrti slavili njegove predsedniške zasluge.) Ko se je malo utolažil ob prijateljevi krsti, je odšel domov in pomagal še tisto popoldne razobesiti čez ulico široko platno z velikim napisom: PREDPUSTNO RAJANJE. Ljudje so potlej nekaj nergali, da se to ne bi spodobilo zanj, ali za vse ljudi še Bog ni. Kaj, ali je bil prijatelj kriv, če mu je umrl najboljši prijatelj v predpuštenem času? Prijatelj je pač samo povsod napravil svojo dolžnost: umrlega je slavil, kot predsednik drugega društva pa je moral razobesiti vabilo.

Prijatelj najboljšega prijatelja je pač imel živce, ki jih oni, ki so nergali, niso imeli. Živce je imel tudi oni, ki je zaklal svojega sovražnika, potlej mu pa vzel jabolko iz nahrbtnika, sédel zraven ubitega in pojedel jabolko z rokami, ki so bile krvave od tople krvi. Zločin sam ni bil tako strašen kot to krvavo jabolko, ki je karakteriziralo zločinca. Ljudje so se upravičeno zgražali: kajti ti ljudje niso imeli tako močnih živcev.

Nekaj malega živcev pa imamo vsi: ta atavističen ostanek smo podedovali od prastarih prednikov, ki so plesali okoli ubitega sovražnika, preden so se spravili na pojedino. Kajti vsi smo zjutraj pri kavi brali, da Japonci lepo napredujejo, da so samo pri zadnji ofenzivi

poklali 3000 Kitajcev in da tudi na drugem koncu sveta bombardira Franko nezaščiten mesta. Časopisi so nam prinisli tudi opravičene japonske zahteve in nam opravičevali krvavo nujsnost Frankovega bombardiranja. Moj bog, vojska je vojska! Slovenski pregovor pravi tako lepo, da si ne delijo pogač, kjer se pripravajo. Kakor je v koledarju danes post, a jutri bo največji praznik, kakor je danes lepo, jutri bo pa dežlo, tako je tudi v zgodovini narodov: nekaj časa živijo v miru, ministri se vozijo sem in tja čez meje in narodi vzklikajo od prvega do zadnjega drug drugemu in se slavijo, znenada pa začutijo narodi potrebo po čiščenju; stepejo se, da se v tej krvavi katarzi očistijo za višje življenje — kar je tako lepo zapisal pred leti slovenski katoliški znanstvenik. Tako si narodi pomirijo živce. Zjutraj smo brali, se malo zgražali nad Japonci, ker imamo že precej zrahljane živce — o, treba bo novega očiščenja! — in se obenem jezili na šiviljo, zakaj ni prišla zelenega traku malo višje na rdeči bluzi, v kateri bomo zvečer plesali na PUSTNEM RAJANJU.

Da, vse ob svojem času, in — živci! Navadili smo se teh vojn in revolucij; kmalu bodo tudi poročila o njih dolgočasna. Nekje se ljudje koljejo z bajoneti, streljajo se s strojnimi — strojnice regljajo nepretrgano od jutra do noči — bombe padajo in rušijo cvetoča mesta, tanki lezejo čez topla človeška trupla, kopljejo se strelski jarki in zemlja se napaja s krvjo, s pravo človeško krvjo, ženske postajajo vdove in tuljijo, dekleta zaman čakajo na ženina, otroci na očete

Ameriška demokracija

Senatorji, ki se kregajo zaradi ostrig in šampanjca V Evropi ne zavidamo Amerikancev za take senatorje ali ljudske zastopnike

Kakor javljajo iz Washingtona, je nastal med člani ameriškega senata hud spor, ki je baje »načelnega« značaja. Častitljivi zastopniki ameriškega ljudstva v tej demokraciji imajo namreč — kot angleški lordi — pravico, da smejo v restavraciji senata jesti in piti, kolikor hočejo, vse to pa zastoj. Naloge restavracije pa so od dne do dne težavnejše, ker zahtevajo gospodje senatorji le taka jedila, ki jih daje njih domovina. Sestava jedilnega lista za gospode senatorje je bila doslej zadeva kuharjev, sedaj pa je

postala naloga — diplomacije. Senator Smathers iz New Jerseya je na primer izjavil, da bo odslej jedel edinole ostrige iz Maurice Riverja v njegovi državi. Prav tako da je tudi šampanjec iz New Jerseya najboljši v celi Ameriki. Proti tej izjavi je napisal senator Green iz Rhode Islanda plameneč protest, češ, kako more nekdo prisiliti člana senata, da se odločijo za ostrige in šampanjec iz New Jerseya. In ta Amerika s svojo sijajno demokracijo, ki ima take skrbi, ima enajst milijonov brezposelnih . . .

Če ta nima smole!?

61-letni Albert Scott iz Oklahoma City ima v resnici smolo. Ze dvajset let ga preganjajo prometne nesreče. Leta 1918 je padel z avtomobila ter si je pri tej priliki zlomil obe nogi. Dve leti pozneje ga je povozil avtomobil in mu zlomil eno nogo. L. 1924 je zavozil možakar s svojim avtomobilom v neki jarek in topot si je zlomil sedem reber. Dve leti pozneje je padel z lestve; posledica: osem strtih reber. V decembru lanskega leta ga je prevrnil nek kolisar. Scott si je zlomil kost v boku. Pred par dnevi so ga zopet prepepljali v bolnico: zlomil si je isto kost vsled padca, ki ga je povzročil z blatnikom nek avto. Eno je nedvomno: g. Scott ima res smolo!

Potomci Martina Lutra

V Nemčiji obstoja že dolgo združenje takozvanih »luteridov«, to je rodbinslovnno zainteresiranih ljudi, ki se ponasajo s tem, da imajo par kapljic krvi velikega reformatorja v svojih žilah. Število teh luteridov je vsako leto večje. L. 1936 so zamogli beležiti 120 živih potomcev Martina Lutherja. Sedaj jih je že nad tisoč. Največ — 875 — jih je seveda v Nemčiji, drugi so razkropljeni po ostalem svetu. Letos hočejo imeti luteridi svoj kongres, ki bo baje sredi junija v Jeni v Nemčiji.

Naistarejši balon Nemčije

V Braunschweigu so našli v mestnem muzeju platno najstarejšega balona, ki je bil l. 1784 na pobudo vojvode Karla Viljema Ferdinanda zgrajen in je odletel 75 kilometrov daleč. Balon je bil polnjen z vodikom. Konstruirala sta ga fizik in geograf prof. Zimmermann in lekarnar Heyer. Start je bil 28. januarja 1784. Balon je imel naziv »Ad Astrac«. Nemo pričlo prvih početkov zrakoplovstva so sedaj prenesli v letalski muzej.

Boj — domačim kozam na Grškem

Na Grškem imajo šest milijonov koz, to je prav toliko kolikor ljudi. Sedaj je napovedalo kmetijsko ministrstvo tem nedolžnim živalicam borbo. Kmetje, ki bi posedovali več koz, kakor jih predpisuje

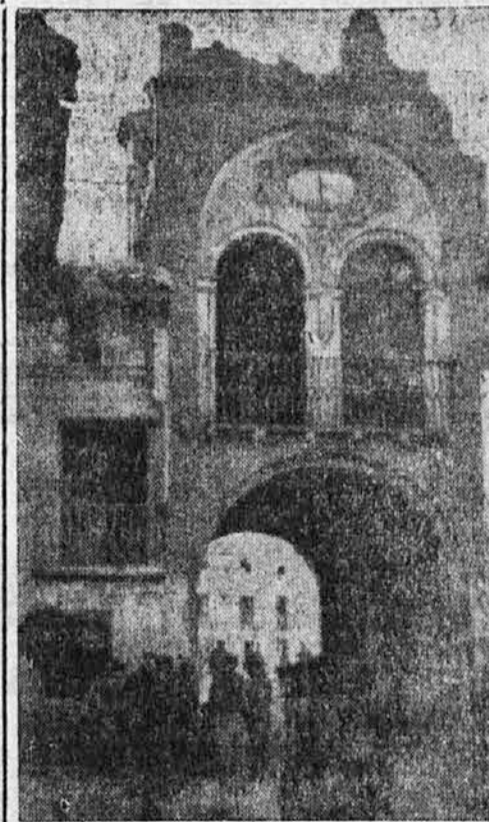
maksimalna uredba, niso deležni raznih davčnih olajšav, ker so kože odgovorne zato, da so se doslej vsa pogozditvena stremjenja izjalovila. Koze namreč požre nežne poganjke sadik, tako da je vsako pogozdovanje nemogoče. Če dosedanji ukrepi ne bodo pomagali, bo vlada odredila prisilno klanje ovc brez pravice lastnikov do odškodnine.

Gospodična ali gospa?

Češkoslovaško pošto ministrstvo je izdalo odlok, da se ima vse ženske uslužbenke — tudi neporočene — titulirati v uradnih urah »gospa«.

Avtomobili so krivi!

V Grenobleu so tamkajšnji južnofrancoski kmetje izjavili v svojem strokovnem listu, da je kriv avtomobilizem, če vino včasih ne doseže pričakovane kvalitete . . .

Ruševine v španskem mestu Belchite.

— mi pa smo si oblekli stare frake, si poveznili na glavo oguljene cilindre, pri-segamo na demokracijo in se zdimo ob zvokih klavernih slovenskih predpuštenih veselil sila imenitni. Svet dobiva trdo kožo in marsikaj prenese.

Če bi kak Japonec vdrl na Kitajsko in tam ubil enega Kitajca, bi se ves svet upravičeno zgražal in treba bi bilo uvesti sankcije, če ne bi japonska vlada podvzela korakov, da kaznuje zločinca. Drugače je seveda, če je vojna. V vojni se ljudje morajo pobijati. Zadnjič sem zadel celo na nekega profesorja, ki mi je povedal, da ni nič takega, če se na vzhodu pobije nekaj milijonov Kitajcev; saj jih je neki nad 400 milijonov. Oni sploh nimajo tistega čuta, kot mi Evropejci, ki imamo demokracijo, tam na Kitajskem poberejo ujne vsako leto kak milijon teh samo takozvanih ljudi. Ta profesor je imel živce vsekakor na svojem mestu. Škoda, da nismo Slovenci večmilijonski narod; prepričan sem, da bi nam rodile profesorske vrste sodobnega slovenskega Kortesa, ki bi z mirno vestjo in jeklenimi živci opravil s kolonialno živino.

Zmotil se je oni socialistični časopis, ki je napisal, da je vprašanje kulture in napačne tisočletne katoliške vzgoje, če kdo koga ubije in poje potlej njegovo jabolko: ne, vse to o tem jabolku, glede večnih vojn in permanentnih revolucij, vse je eno samo vprašanje živcev in nič drugega. Današnji čas je sploh nervozen — ta tehnika in ves ta tempo življenja! — da ni nič čudnega, če komu poidejo živci in začne kričati. Dobro, da imamo žandarje z jeklenimi živci, ki napravijo kmalu red. Človeka se zavleče med zi-

dovje, med štiri gluhe stene, in če se mu še tam ne ohladijo živci in ne preneha kričati, se ga spravi v blaznico. To je sploh prečudovita ustanova, pravi azil svobode je, so svobodna univerzitetna tla, kjer si lahko vse: beli ali rdeči papež; kjer lahko moliš, pa ne postaneš svetnik in kjer lahko vpiješ proti državi koliko in kar hočeš, ne da bi imel zato opravka z zakonom o zaščiti države, s Sremsko Mitrovico ali koncentracijskim taboriščem.

Prepričan sem, da bi ne bilo več revolucij na svetu, če bi ljudje imeli dovolj krepke živce. Državniki bi morali poskrbeti, da se ljudem predvsem popravi živci, kar se dá doseči kajpada na več načinov: z marširanjem in vzklikanjem istemu vodji. Za one, ki jim pa tudi to nič ne zaleže, pa je treba napraviti Šentjernejsko noč, jih kastrirati, da ne bodo rodili več živčne zalege po lepem slovenskem pregovoru, da jabolko ne pade daleč od drevesa; kajti čas je že, da se svet enkrat za vselej očisti. Ko se bodo ljudje enkrat živčno popravili, bo lepo: mirno bomo gledali, kako se vlivajo kanoni in si stojično zategovali prazne trebuhe.

Predvsem bo pa potrebno zatreti časopisje, to kugo dvajsetega stoletja, ki rahlja ljudem živce. Na prvi poti je bil Tomaž Hren, ki je požgal našo prvo tiskano besedo — pravemu rodoljubu gre vedno za to, da ostane narod zdrav in živčno močan! — prav je storil Hitler, ki je upeljal ono literaturo, ki je ljudem kvarila živce. Vedel je, da se ljudi s slabimi živci ne dá vzgojiti. Ideja sama je vredna Noblove nagrade.

Oglasi v „EDINOSTI“ posredujejo med mestom in deželo!

Sreča Vas kliče!

Zopet se bliža novo kolo

DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE

Vrednost dobitkov znaša nič manj kot

Din 64,991.000!-

Nabavite si čimprej svojo srečko v naši hiši sreče in pooblašeni glavni kolekturi

Bezjak, Maribor, Gosposka 25

TELEFON 20-97

Cela srečka stane din 200.-, polovica din 100.-, in četrtinka din 50.-

Prvo žrebanje bo 13. in 14. aprila!

Trpežni in elegantni čevlji po zmernih cenah!

BLATNIK

MARIBOR, GOSPOSKA UL. 1 - TEL. 25-71
DELAVNICA SLOVENSKA UL. 20 - TEL. 25-72

Pasta FOX Pasta

Kvalitetno čistilo za čevlje in usnje iz najkvalitetnejših voskov in originalnega francoskega balzama terpentina

Zahtevajte in uporabljajte samo FOX-kremo Dobi se v vsaki boljši trgovini

Blago za birmanske obleke dobite v veliki izbiri pri tvrdki

ANTON MACUN

Maribor, Gosposka ulica 8-10

Za ostanke poseben oddelek!

Za pomlad

velika izbira:

vilenih in

flor nogavic

v najnovejših barvah po

Din 11-

" 14-

" 19-

i. t. d.

bluz
perila
pletenih iopic
svilenih kombinež
i. t. d.

Najugodnejši nakup pri

Jakob Lah

Maribor, Glavni trg 2

Adlec
pisalni stroji

Walter računski stroji

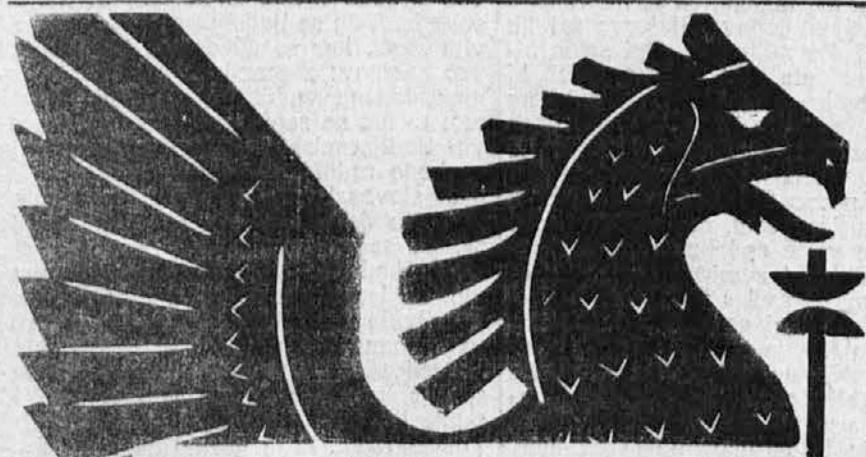
Anker registrir. blagajne

J. Karbeutz Maribor
Mlinska ul. 13 Telefon 28-84

Lisice, kune in irhovino za hlače sprejema za strojenje in barvanje

strojarna A. Butolen, Maribor, Loška 14

KUPUJTE pri tvrdkah ki oglašujejo v „EDINOSTI“!

MARIBORSKA TISKARNA d. d. MARIBOR KOPALISKA ULICA 6
Telefon 25-67, 25-68, 25-69

Tiskarna
Litografija
Knjigoveznica
Kamnotisk
Offsetisk
Bakrotisk
Anilinski tisk
Plakaterski zavod
Tisk časopisov
PIROFANIA patent